ESTRATÈGIA DE SOSTENIBILITAT DE TURISME COMUNITAT VALENCIANA

2024-2028

GENERALITAT VALENCIANA

TURISME COMUNITAT VALENCIANA

ACTITUD SOSTENIBLE

Este document ha sigut elaborat per Turisme Comunitat Valenciana quedant reservats tots els drets.

No es permet reproduir, emmagatzemar en sistemes de recuperació de la informació ni transmetre alguna part d'esta publicació, qualsevol que siga el mig emprat sense el permís previ del titular dels drets de la propietat intel·lectual.

Edició - juliol de 2024

ESTRATÈGIA DE SOSTENIBILITAT DE TURISME COMUNITAT VALENCIANA

2024-2028

TURISME COMUNITAT VALENCIANA

La Comunitat Valenciana és una destinació turística compromesa amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). L'esforç de Turisme Comunitat Valenciana i, sobretot, de les nostres empreses i destins en este sentit és inqüestionable, i així ho evidencia el nostre caràcter hospitalari, el nostre compromís amb el Codi Ètic de Nacions Unides, la lluita per la desestacionalització, la cura exquisida del medi ambient i l'ús eficient de l'aigua. Però ara, a més, l'Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-2028 permetrà convertir este esforç en un model de referència.

El turisme no és només el nostre primer motor econòmic, amb un impacte en el PIB superior al 16%, és també motor social i ambiental, instrument per a protegir la nostra forma de vida i el nostre territori. La nostra idiosincràsia, les nostres gents i els nostres paisatges són els que conformen l'Actitud Mediterrània, el nostre valor únic en el món.

La indústria turística és una activitat absolutament estratègica per al nostre territori i estem convençuts que és un pilar del futur social, econòmic i ambiental de la Comunitat.

Esta Estratègia és una mostra de l'aposta real i tangible de la Generalitat per eixe futur. És un ambiciós full de ruta perfectament planificada, que es concreta en programes i actuacions que es desenrotllen al llarg de 4 anys, des de 2024 a 2028.

Iniciem així el camí de la sostenibilitat turística integral, en els seus tres vessants: l'econòmica, la social, i l'ambiental. Cap d'elles sobreviuria sense les altres. I ho fem des de la responsabilitat de construir un turisme que maximitze el seu benefici positiu per a les futures generacions i de fer-ho entre tots, fomentant la col·laboració públic-privada.

Junts, administració, sector, destins i turistes, hem definit el nostre camí en esta Estratègia i junts el seguirem. Estic convençuda que, amb l'esforç de tots, la Comunitat Valenciana serà una destinació turística sostenible reconegut internacionalment. Volem que la sostenibilitat i l'aposta per l'equilibri siga el nostre valor diferenciador. No sols és necessari, és possible i ja ho estem fent. L'Actitud Mediterrània és Actitud Sostenible.

NURIA MONTES DE DIEGO

Consellera d'Innovació, Indústria, Comerç i Turisme

POLÍTICA DE SOSTENIBILITAT DE TURISME COMUNITAT VALENCIANA

Conscients de la importància de dissenyar, desenrotllar i mantindre una indústria turística sostenible des dels tres eixos de la sostenibilitat - social, econòmic i ambiental - des de Turisme Comunitat Valenciana, com a organisme de la Generalitat amb competències en la matèria, ens comprometem a liderar i executar una estratègia orientada cap al compliment de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible basada en:

- Una gestió sostenible de la nostra política amb major efectivitat, millora contínua i l'acompliment com a entitat sostenible.
- El compliment amb els requisits legals aplicables i altres requisits que es consideren necessaris associats al desenvolupament sostenible

Tot això amb el propòsit de proporcionar un marc de referència per a establir i revisar els objectius com a empresa compromesa amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) a través de l'impuls de programes i actuacions de reducció, eliminació i compensació que fomenten una actitud sostenible entre tots els agents i maximitzen l'efecte positiu de l'activitat turística en el nostre territori.

Mostra d'este compromís, la nostra Estratègia es basa en els següents principis:

- **RESPONSABILITAT:** com a administració pública que som, el nostre deure i compromís se centra en exercir una política turística dirigida assegurar el benefici positiu del sector, potenciant el desenvolupament econòmic de la indústria turística, amb una visió del turisme de la Comunitat Valenciana que atenga les necessitats actuals i amb una visió a llarg termini que garantisca un impacte positiu per a les futures generacions.

- **CO-GOVERNANÇA:** En l'activitat turística, primer motor econòmic del nostre territori, participen un gran contingent d'actors de diversa índole, els quals han de participar en este repte com a part intrínseca que són del sistema. La nostra obstinació és fomentar la col·laboració en tots els nivells públics i privats, de manera que junts dissenyem un model de referència internacional.

- **INTEGRACIÓ:** Entenem que la sostenibilitat és un concepte transversal i per tant identifiquem la necessitat d'integrar-lo en els programes i actuacions que impulsem i emprenem, des d'una dimensió econòmica, ambiental i social.

- **ADAPTABILITAT:** L'estratègia sostenible de Comunitat Valenciana es basa en l'anticipació i gestió del canvi, assumint responsabilitats i tenint iniciativa per a adaptar-se a noves situacions sota un enfocament de millora contínua. Se centrarà en projectes motors en àmbits com la desestacionalització, gestió de recursos hídrics, sistemes energètics, intrusisme, capacitació professional, per a aconseguir que el sector turístic els avale i assumisca.

- **COMUNICACIÓ:** La informació, la comunicació i la promoció són unes de les ferramentes més potents que tenim hui dia per a aconseguir un canvi de paradigma en la gestió turística i en la percepció que tinga el món de la Comunitat Valenciana com a destinació turística sostenible.

- **INNOVACIÓ:** l'estratègia de sostenibilitat tindrà una visió transversal d'innovació aplicada; més enllà de l'ús de tecnologies, processos o ferramentes noves per a la gestió de l'estratègia de sostenibilitat, la innovació serà part de la conceptualització de l'Estratègia i permeabilitzarà a tots els agents involucrats.

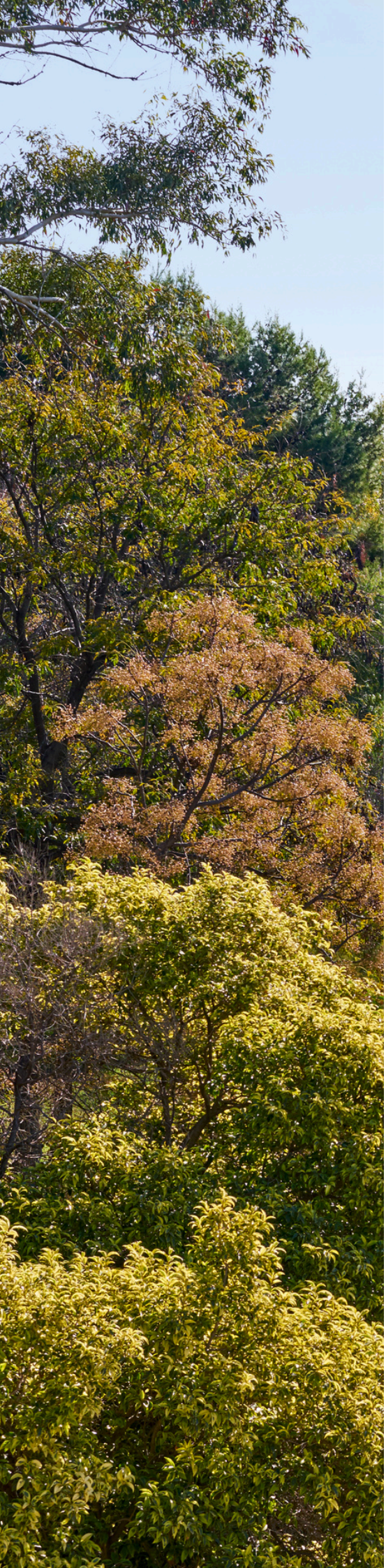

ÍNDEX

1 Antecedents i reptes: L'aposta de Comunitat Valenciana 9

2 La sostenibilitat com a base de les polítiques turístiques 13

3 Missió i visió de l'Estratègia de Sostenibilitat..... 21

4 Una responsabilitat compartida 28

5 La nostra aportació als Objectius de Desenvolupament Sostenible 36

6 Eixos, programes i actuacions per a un turisme més sostenible..... 44

7 Seguiment de l'Estratègia de Sostenibilitat 83

8 Bibliografia..... 85

1

ANTECEDENTS I REPTES: L'APOSTA DE COMUNITAT VALENCIANA

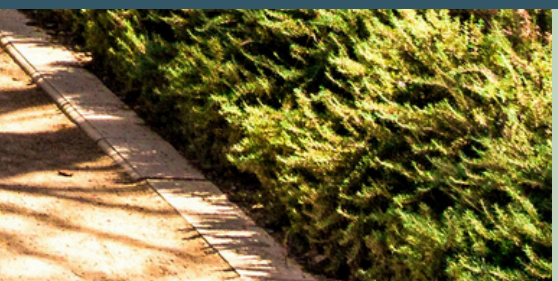

ANTECEDENTS I REPTES: L'APOSTA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

Turisme Comunitat Valenciana, es troba davant el repte de liderar la clara aposta per un desenvolupament turístic més sostenible, com a base de la seua estratègia turística i com a premissa per a garantir la subsistència de la pròpia activitat econòmica. El compromís públic evidenciat en nombroses ocasions es constata en la redacció de l'Estratègia de Sostenibilitat per al període 2024-2028.

El sector turístic, amb un impacte en el PIB pròxim al 16% en la Comunitat Valenciana es presenta com una de les primeres indústries i després de superar la crisi del Coronavirus, es troba en un moment de reflexió i ordenació enfront de noves realitats. En este context, basat en la tradició i la bona faena en matèria de sostenibilitat del sector, es dissenya esta estratègia de sostenibilitat turística.

Una de les seues metes és abordar els nous reptes existents (socials, econòmics, culturals, tecnològics i ambientals), reptes que cal afrontar per a establir propostes que es dirigisquen cap a models turístics de desenvolupament inclusius i sostenibles com els establits en l'Agenda 2030.

L'exercici 2023 es va tancar amb més de **28 milions de viatgers**, amb un gasto de més de 17.000 milions d'euros, la qual cosa representa un **16% del PIB** i del **6,24% de l'ocupació** amb més de 200.000 llocs de treball directes. Tot això sent capaç de durho a terme sense desatendre la satisfacció dels quals ens visiten; segons les opinions generades en xarxes, la **Comunitat Valenciana va ser valorada amb un 9.2 pels seus turistes.**

La desestacionalització de la demanda i la seua major distribució geogràfica, el canvi climàtic i els efectes que es produïsquen sobre les dates de consum dels nostres principals mercats, la lluita contra l'intrusisme i l'oferta il·legal, l'increment de les millores que permeten optimitzar els recursos energètics i hídrics, garantir la convivència social de l'activitat o la retenció dels recursos humans, són entre altres, reptes als quals s'enfrontarà en el curt i mitjà termini el sector i les destinacions turístiques de la Comunitat Valenciana, i que esta estratègia de sostenibilitat haurà de ser capaç de donar resposta.

És per això que l'Estratègia de Sostenibilitat de la Comunitat Valenciana necessita afrontar els reptes presents a nivell global i local, sota les premisses, regulacions i recomanacions proposades per organismes mundials, europeus, nacionals i autonòmics; però també reconeix i presa de referència el treball dut a terme durant dècades a través d'actuacions individuals reflectides en normativa i/o estratègies i plans en les quals ja s'evidenciava una **sensibilització** en este sentit per part de Turisme Comunitat Valenciana, sempre amb la visió posada a garantir la continuïtat de la pròpia activitat econòmica a mitjà i llarg termini.

En este sentit, ja en la dècada dels noranta es publica el **Llibre blanc del Turisme de la Comunitat Valenciana**, document de referència que realitza un diagnòstic de la situació del turisme a la Comunitat Valenciana, identificant els seus punts forts i febles així com els considerats com a amenaces i oportunitats que han d'afrontar-se en un futur a mitjà i llarg termini i ateses les diverses tipologies (sol i platja, tercera edat, congressos, cultural tradicional, cultural experiencial, esportiu,...).

En 2017 el **Llibre blanc per a una Nova Estratègia Turística de la Comunitat**, represa l'enfocament de la publicació anterior fent una anàlisi del diagnòstic de l'activitat turística identificant les preocupacions sobre el canvi climàtic en els espais turístics i l'economia circular com un dels principals reptes del turisme valencià.

Posteriorment la **Llei 15/2018, de 7 de juny, de Turisme, Oci i Hospitalitat de la Comunitat Valenciana** presenta una proposta de política turística sustentada per 12 compromisos, sent el primer d'ells la sostenibilitat, l'alineació de les estratègies amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible i la difusió d'un comportament socialment responsable i fa especial al·lusió a la sostenibilitat turística com les accions econòmiques, socials i ambientals que treballen per un sistema de planificació turística sense comprometre el futur.

Objectius de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides

Després de la promulgació de la **Llei 15/2018 de Turisme, Oci i Hospitalitat de la Comunitat Valenciana**, en 2019, Turisme Comunitat València es va adherir al **Pacte Mundial de les Nacions Unides**, un pas significatiu cap a un turisme més responsable i sostenible en la Comunitat, el qual implica la implementació dels deu principis del Pacte en les actuacions liderades per Turisme Comunitat Valenciana.

Per part seua, el **Pla Estratègic de Turisme 2020-2025**, dona un enfocament renovat en el marc de la sostenibilitat, assentant-se en precedents fonamentals, entre els quals destaca el **Codi Ètic del Turisme Valencià** i l'alineació dels objectius estratègics amb els **Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS) de Nacions Unides.**

D'esta manera s'evidencia que la sostenibilitat és prioritària en el treball previ que ha modelat el desenvolupament turístic en la Comunitat Valenciana, servint com a pilar la planificació, desenvolupament i execució d'iniciatives en el sector.

Sostenibilitat com un significat ampli de la paraula, que busca construir un model turístic resilient amb una estructura de l'activitat turística sòlida que tinga una major capacitat de reacció per als canvis i un entorn de desenvolupament sostenible.

Fa temps que Turisme Comunitat Valenciana treballa en esta línia però és esta estratègia la que servirà d'amalgama per a malear i fondre tots eixos programes i, juntament amb noves iniciatives, posar en valor la Comunitat Valenciana com una destinació turística autèntica, segur, resilient, amb caràcter hospitalari, un estil de vida mediterrani i uns valors ètics responsables, que busca la transformació per a perdurar en el temps com una destinació turística inclusiva, innovador, competitiu i especialment sostenible.

2

LA SOSTENIBILITAT COM A BASE DE LES POLÍTIQUES TURÍSTIQUES

LA SOSTENIBILITAT COM A BASE DE LES POLÍTIQUES TURÍSTIQUES

La Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana representa un compromís sòlid cap a la preservació dels recursos naturals, culturals i socials de la regió, mentres impulsa el desenvolupament turístic de manera responsable i equitativa. En este context, s'establiran directrius i accions concretes per a integrar la sostenibilitat en totes les facetes de l'activitat turística, promovent un enfocament holístic que abasta des de la planificació fins a la gestió de destins.

2.1.Marc de referència mundial

En el marc de referència mundial, l'ONU desenvolupa el **Codi Ètic Mundial per al Turisme**, un conjunt de principis generals dirigit a governs, a turistes i al sector turístic tant públic com privat, que té com a finalitat guiar als diferents actors a una meta comuna, la del desenvolupament turístic, maximitzant els beneficis amb el mínim impacte negatiu possible en el medi ambient, el patrimoni cultural i la societat en general. Estos punts generals que s'arrepleguen en els 10 principis del Codi, abasten factors econòmics, socials, culturals i ambientals del turisme, els quals són controlats pel **Comité Mundial d'Ètica del Turisme (CMET).**

A més, l'ONU va crear al setembre de 2015 el major Pla d'Acció per al desenvolupament sostenible a nivell mundial sota el nom Agenda 2030, firmada per 193 països membres. L'objectiu de l'Agenda és traçar una guia comuna per a donar resposta als grans reptes mundials, entre ells el canvi climàtic, la falta de desenvolupament sostenible o la degradació ambiental.

Per a fer front de manera més pràctica al desenvolupament sostenible a nivell mundial, l'Agenda 2030 exposa els 17 ODS, els quals abasten metes socials, econòmiques i ambientals. Estos objectius es componen de 169 metes que es pretenen aconseguir arribat l'any 2030 i, per a això, és necessari la participació de totes les parts de la societat, tant dels governs, com de totes les empreses públiques i privades i la població en general.

En la 21a **Conferència de les Parts (COP) de la Convenció Marc** de **Nacions Unides sobre Canvi Climàtic (CMNUCC)**, que va tindre lloc en 2015, es va firmar l'Acord de París, un tractat internacional sobre el canvi climàtic, que té com a objectiu limitar l'escalfament global amb estratègies a llarg termini. Este procés multilateral del canvi climàtic fa, per primera vegada, que tots els països s'unisquen pel mateix objectiu: emprendre accions ambicioses per a fer front al canvi climàtic i adaptar-se als seus efectes en el temps.

Este procés multilateral del canvi climàtic fa, per primera vegada, que tots els països s'unisquen en el mateix objectiu: emprendre accions ambicioses per a fer front al canvi climàtic i adaptar-se als seus efectes en el temps.

2.2.Marc de referència europeu

Al novembre de 2019, la Comissió Europea va realinear les prioritats turístiques de la UE sota el Pacte Verd Europeu, enfocant-se especialment a fomentar un turisme sostenible i responsable. A més, es va ampliar l'èmfasi en la digitalització, promovent el turisme intel·ligent i impulsant la innovació.

A Europa, les polítiques turístiques de sostenibilitat estan alineades amb el prèviament esmentat **Pacte Verd Europeu** (European Green Deal) aprovat finalment l'any 2020, el qual busca situar a la UE en una transició ecològica que siga capaç d'aconseguir la neutralitat climàtica d'ací a 2050, així com complir amb els compromisos de l'Acord Internacional de París.

Este pla integral inclou accions específiques per a mitigar el canvi climàtic, protegir la biodiversitat i reduir la contaminació, perseguint superar els reptes sobre el canvi climàtic i la degradació del medi ambient, a través d'un conjunt de propostes d'adaptació de les polítiques de la UE sobre el clima, energia, transport i fiscalitat.

Un dels elements del **Pacte Verd Europeu** de la UE per al creixement sostenible és el P**la d'Acció sobre l'Economia Circular 2020**, amb iniciatives al llarg de tot el cicle de vida dels productes per a impulsar l'homogeneïtat dels processos d'economia circular. La finalitat d'esta acció és fomentar un consum responsable, l'ús de productes sostenibles i que es mantinguen en la economia de la UE el major temps possible.

D'altra banda, i a conseqüència de la pandèmia de COVID-19, el Consell Europeu va acordar un instrument de recuperació denominat **Next Generation EU**, un Fons de Recuperació per als Estats membres i entre els quals destaque

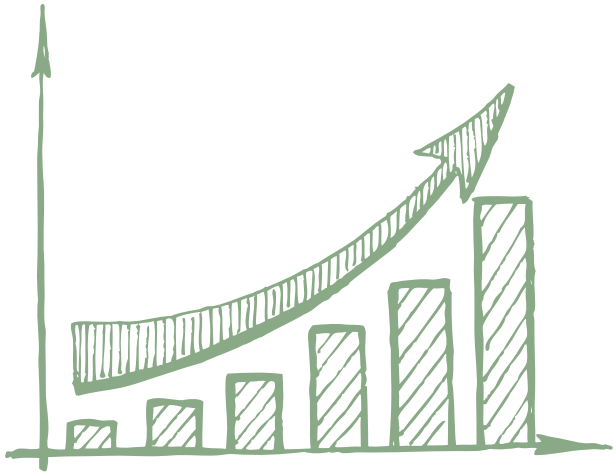

- El **Mecanisme per a la Recuperació i la Resiliència** (MRR), considerat el nucli dels fons europeus Next Generation i que té com a finalitat donar suport a la inversió i reformes en els Estats membres per a aconseguir una recuperació de manera sostenible i resilient. Espanya rebrà un total de 140.000 milions d'euros.

- El **Fons REACT-EU** pretén promoure la recuperació ecològica, digital i resilient de l'economia, Espanya va rebre 12.000 milions d'euros durant el període 2021-2022.

Una altra de les estratègies claus de la Unió en matèria de turisme sostenible és la integració de **l'Agenda 2030** i els O**bjectius de desenvolupament Sostenible (ODS)** en el sector turístic. Moltes empreses turístiques estan adoptant pràctiques sostenibles que contribuïxen als ODS, especialment en àrees com la igualtat de gènere, l'acció pel clima, i la salut i el benestar (Pacte Mundial). A més, les noves normatives europees, com la directiva de deguda diligència, obliguen les empreses a gestionar els riscos ambientals i de drets humans, implementant mesures de prevenció i mitigació.

I és que, es va avançant en la regulació sobre sostenibilitat corporativa; en el propi 2024 ha quedat aprovat pel Comité de Representants Permanents (Coreper) del Consell de la Unió Europea el text de la Directiva sobre diligència deguda de les empreses en matèria de sostenibilitat (CSDDD, sigles en anglés)

per a que les empreses puguen operar implementant un enfocament responsable cap als drets humans i mediambientals mitjançant diferents requisits i obligacions.

De la mateixa manera, també és important esmentar el **Pla d'Acció per al Clima i l'Energia Sostenible (PACES) 2021-2030**, document clau que establix estratègies i mesures per a mitigar i adaptar-se al canvi climàtic, a més d'abordar la pobresa energètica, assegurant l'accés a energia neta i assequible per a tots.

El **PACES** ajuda els ajuntaments a desenvolupar estratègies per a reduir emissions i adaptar-se als impactes climàtics.

Els objectius específics del compromís inclouen:

- Reduir les emissions de CO_2 en un 40% per a 2030.
- Incrementar l'eficiència energètica en un 27%.
- Incrementar l'ús d'energies renovables en un 27%.
- Elaborar un Inventari d'Emissions de Referència (IER).
- Avaluar riscos i vulnerabilitats climàtiques.
- Presentar el PACES en un termini de dos anys des de la firma del pacte.
- Entregar informes de seguiment bianuals.

El **Pacte dels Alcaldes per al Clima i l'Energia Sostenible** compromet als municipis europeus a complir els objectius energètics de la UE, incloent-hi una reducció del 40% en les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle per a 2030. Este pacte promou accions conjuntes per a mitigar i adaptar-se al canvi climàtic.

Iniciatives i certificacions. Moltes regions i països dins d'Europa estan ja adoptant certificacions ecològiques per a allotjaments i destinacions turístiques. Estos programes pretenen assegurar que les pràctiques turístiques siguen sostenibles i que les empreses i destins complisquen amb estàndards ambientals i socials.

D'altra banda, **la investigació i el desenvolupament (I+D+i)** són clau per a trobar noves solucions sostenibles en el turisme. Això inclou l'ús de tecnologies avançades per a millorar l'eficiència energètica i reduir l'impacte ambiental en les operacions turístiques.

Totes estes polítiques i iniciatives no sols busquen reduir l'impacte ambiental, sinó també millorar la competitivitat del turisme europeu en atraure a turistes més conscients amb el medi ambient i la societat local.

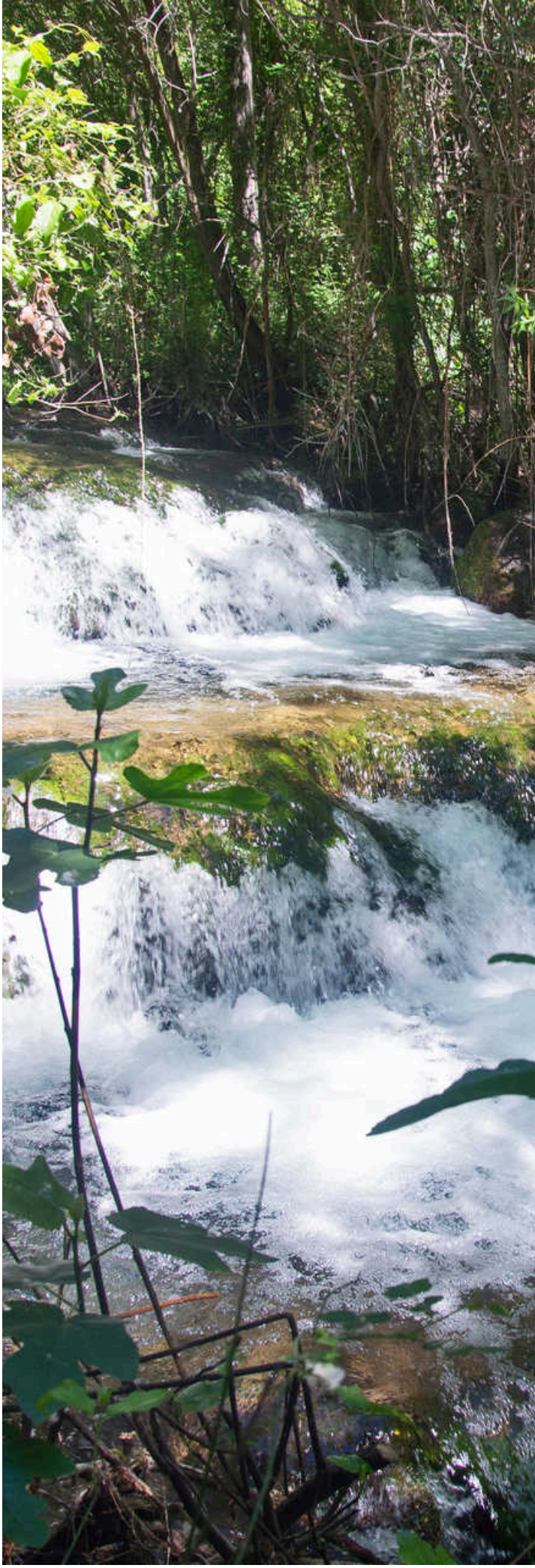

2.3.Marc de referència nacional

Ja en el context nacional, Espanya és un referent turístic mundial i una de les principals potències turístiques amb una important activitat econòmica i d'ocupació, ja que el sector turístic aporta el 12,8% del PIB i genera un 17% d'ocupació (2023), per la qual cosa és necessari generar accions i estratègies amb una visió de desenvolupament sostenible global. Per això, el Govern d'Espanya, a través de la Secretaria d'Estat de Turisme, ha creat una agenda nacional de turisme denominada **Estratègia de Turisme Sostenible d'Espanya 2030**, amb la finalitat d'aconseguir a mitjà i llarg termini els tres pilars fonamentals de la sostenibilitat: socioeconòmic, mediambiental i territorial.

Amb això, es pretén transformar el model del turisme espanyol cap a un més sostenible i aconseguir el lideratge mundial, amb un procés de participació de tots els agents del sector turístic i les comunitats autònomes, tot això d'acord amb els ODS de l'Agenda 2030 de l'ONU.

L'Agenda de Govern, per tant, treballa sota els següents eixos estratègics:

1. Governança col·laborativa.
2. Creixement sostenible.
3. Transformació competitiva.
4. Espai turístic, empreses i persones.
5. Producte, màrqueting i intel·ligència turística.

Així mateix, i gràcies al suport financer de la UE a través dels fons europeus Next Generation EU, es va elaborar el **Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR) espanyol (2021)**, inspirat en l'Agenda 2030 i els ODS de Nacions Unides.

És un projecte que dissenya un full de ruta cap a la modernització i el compliment dels reptes per a la dècada vinent, amb un gran nombre d'inversions i reformes amb metes, objectius i indicadors, que giren entorn dels següents eixos transversals:

1. Transició ecològica
2. Transformació digital
3. Cohesió territorial i social
4. Igualtat de gènere

Este Pla de Recuperació es vertebra entorn a deu polítiques que integren un total de 30 projectes o línies d'acció que pretenen aconseguir els objectius principals del pla. Dins de les deu polítiques, cal destacar la quinta, "Modernització i digitalització del teixit industrial i de la Pime, recuperació del turisme i impuls a una Espanya Nació Emprenedora". Esta política reflectix al sector del turisme amb el Component 14: Pla de Modernització i Competitivitat del Sector Turístic, el qual gira entorn de 4 grans eixos:

a)Transformació del model turístic cap a la sostenibilitat.
b)Programa de digitalització i intel·ligència per a destins i sector turístic.

c)Estratègies de resiliència turística per a territoris extrapeninsulares.
d)Actuacions especials en l'àmbit de la competitivitat.

Dels 4 eixos esmentats, cal destacar el primer d'ells, ja que en ell se situa la "Estratègia de Sostenibilitat Turística en Destins", estratègia que aposta per la sostenibilitat com a motor per a transformar el model turístic cap a un més sostenible i competitiu, la qual cosa es coneix com a transformació verda i digital, en concordança amb el treball de l'administració pública.

2.4.Marc de referència autonòmic

La **Llei 6/2022, de 5 de desembre, de la Generalitat, del Canvi Climàtic i la Transició Ecològica de la Comunitat Valenciana**, té com a objectiu principal reduir les emissions de gasos d'efecte d'hivernacle i promoure una transició cap a una economia neutra en carboni, competitiva, innovadora i eficient en l'ús de recursos. Entre les seues metes, destaca la reducció del 40% de les emissions contaminants per a 2030 i aconseguir que el 100% de l'energia provinga de fonts netes per a 2050. Per a aconseguir estos objectius, la llei fomenta la reducció del consum de combustibles fòssils i la seua substitució per un sistema energètic descentralitzat basat en energies renovables.

Respecte al **Decret 200/2022**, facilita a totes les entitats i empreses, independentment de la seua grandària, un procediment i una ferramenta en línia per a alinear-se amb la normativa sobre sostenibilitat i respondre a les demandes socials i del mercat en esta matèria. Esta ferramenta és senzilla i efectiva, i fa costat a les organitzacions en la seua adaptació als creixents requisits de sostenibilitat.

Finalment, esmentar l'Agenda 2030 de la Generalitat. I és que la Comunitat Valenciana ha alineat la seua estratègia de sostenibilitat amb l'Agenda 2030, disposant d'un pla anual que s'ajusta als Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). Este pla reflectix el compromís de la Generalitat amb la sostenibilitat i la integració dels ODS en les seues polítiques i accions.

En el context europeu, nacional i regional de la Comunitat Valenciana, la urgència d'abordar els reptes mediambientals s'ha tornat innegable. La creixent consciència sobre el canvi climàtic, la pèrdua de biodiversitat i la pressió sobre els recursos naturals exigixen respostes audaces i coordinades.

3

UNA RESPONSABILITAT COMPARTIDA

UNA RESPONSABILITAT COMPARTIDA

L'aposta per alinear l'Estratègia amb el desenvolupament sostenible, i aconseguir així un turisme més responsable és sens dubte un compromís que només podrà aconseguir-se amb l'acord i la corresponsabilitat dels diferents actors implicats directa i indirectament amb el consum turístic en esta regió.

Cadascun d'estos actors té responsabilitats específiques en el procés de posada en valor i consum turístic de la Comunitat Valenciana ja siga en la posada en valor, en la comunicació i comercialització o sobre la prestació del servici.

Tenint en compte el component de transversalitat que té el turisme, és important corresponsabilitzar-los íntegrament per a assegurar que el turisme no sols siga una font d'ingressos, sinó també un motor de desenvolupament sostenible que beneficie a tots els actors del territori, respectant i potenciant els seus valuosos recursos naturals, culturals i socials.

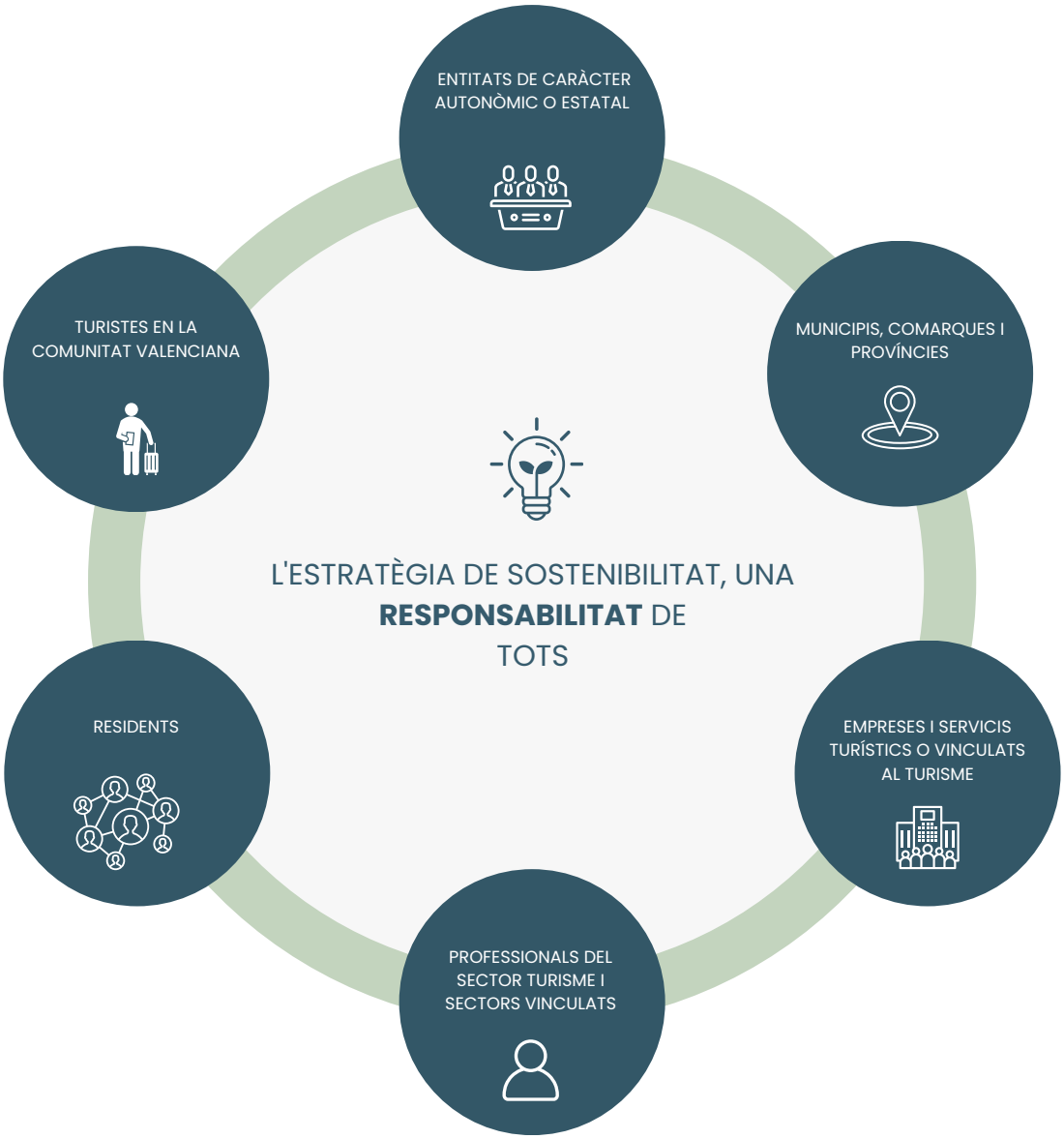

Entitats de caràcter autonòmic o estatal amb competències o vinculació amb el territori en els seus diferents àmbits. Vies de comunicació, territori natural, espais urbans, polítiques laborals, econòmiques i/o de protecció, competències sobre valors culturals, naturals, etc. Fonamentals en el procés legislatiu i en les seues estratègies de treball que, garantint la sostenibilitat del territori i de les persones que en ell conviuen, no condiciona o limita la sostenibilitat de l'activitat turística. L'estratègia, els seus programes i accions, necessita ser coordinada amb les diferents administracions autonòmiques i nacionals implicades o associades amb l'activitat turística.

Els municipis, comarques i províncies, com a territoris receptors dels visitants, responsables de disposar d'un adequat escenari turístic, de conservar-lo i mantindre'l, al mateix temps que faciliten el consum d'este espai per part dels turistes que arriben fins a la Comunitat Valenciana. Responsables de custodiar el seu territori i d'establir instruments que faciliten la convivència de l'activitat turística amb els seus espais i residents al temps siguen garants del desenvolupament econòmic. Ciutats, pobles i espais naturals on convisquen residents i turistes, minimitzant l'impacte provocat i maximitzant el benefici econòmic, social i cultural de l'activitat turística. Des de l'Estratègia es configuren les ferramentes de treball per a donar resposta a les necessitats dels destins amb les quals desestacionalitzar, gestionar de manera intel·ligent i incorporar solucions i ferramentes amb les quals garantir un desenvolupament turístic local més sostenible.

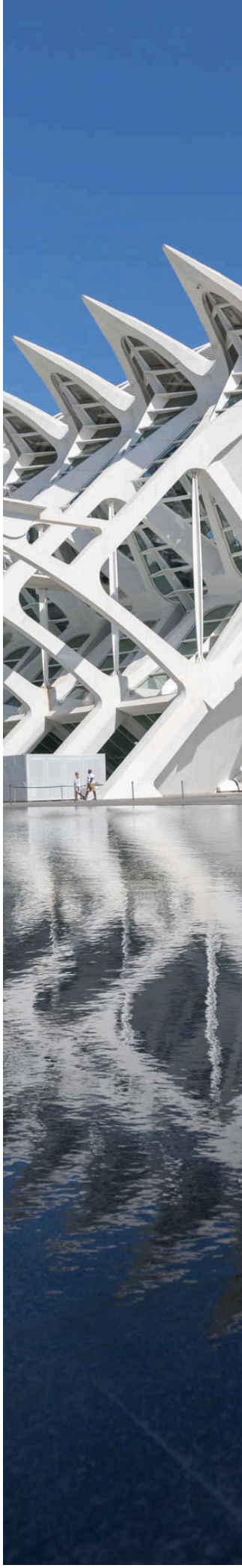

Les empreses i servicis turístics o vinculats al turisme, com a principals promotors de l'activitat econòmica i com a principals responsables de mantindre un desenvolupament turístic més sostenible i responsable amb el seu territori i les persones que en ell conviuen amb els turistes. Empreses compromeses amb els seus professionals, garantint millors entorns i polítiques laborals. Un sector involucrat amb la millora de les experiències turístiques per als seus clients i alhora, amb la convivència amb els seus ciutadans i entorns naturals o patrimonials. Beneficiaris i implicats a través dels programes i accions que des de l'Estratègia s'establisca a fi de facilitar el procés de treball en pro d'un turisme més sostenible. Línies de treball que faciliten la desestacionalització, la distribució territorial de les empreses, programes que donen suport a iniciatives de millora de posada en valor alineades amb la reducció dels seus consums energètics o de la seua petjada hídrica, incorporar solucions tecnològiques que incentiven la digitalització de les seues empreses i servicis o que faciliten un marc legislatiu garantista que minimitze els riscos de l'oferta il·legal de qualsevol tipologia empresarial.

Els professionals del sector turisme i sectors vinculats, com a corresponsables d'este procés; actors en contacte constant i directe amb la demanda a la qual prestar el millor dels servicis i, al mateix temps, implicar en el procés de consum. Professionals qualificats, sensibilitzats i motivats amb el desenvolupament de la seua activitat en particular, i amb el del sector turístic de la Comunitat Valenciana en general, inclosos des de l'estratègia a través de programes en els quals mitjançant accions específiques incrementen els seus nivells de professionalització i qualificació, accés a solucions tecnològiques.

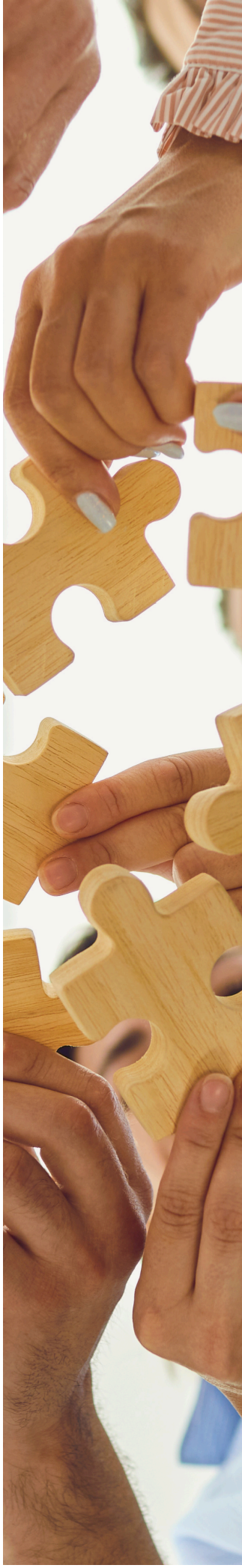

Els residents, com a amfitrions de la demanda turística amb la qual conviuen en els diferents espais del territori i amb la qual és prioritari aconseguir que este procés es produïsca amb el menor impacte i majors beneficis socials i econòmics possibles. Garants que este procés evolutiu es realitze responent a premisses sostenibles tant en l'ambiental com en el social. La veu reflexiva i al temps els millors amfitrions amb aquells que ens visiten de manera respectuosa. L'Estratègia i els programes comptaran amb accions específiques que permeten fer arribar esta visió del turisme per a la Comunitat Valenciana en la qual el resident se situa en l'epicentre com a part fonamental del desenvolupament de l'activitat econòmica. Accions de comunicació i sensibilització, major control de l'oferta il·legal, normativa més sensibilitzada amb els residents i al temps facilitadores de l'activitat econòmica.

Els turistes i visitants de la Comunitat Valenciana, com a objectius de l'experiència turística però com a corresponsables en este procés per aconseguir un turisme més conscient amb el seu entorn. Tot i que el seu màxim objectiu és viure una experiència única, gaudir de l'oferta i el destí de la Comunitat Valenciana, són peça fonamental per a aconseguir que este consum es realitze d'una manera ètica i sostenible amb els seus entorns naturals, patrimonials i amb els residents dels destins que visiten. Turistes i visitants respectuosos amb el territori, els costums i el patrimoni natural i cultural de la Comunitat Valenciana. L'Estratègia ha d'arribar a la demanda turística, implicant-la en el procés d'evolució del seu desenvolupament; turistes i visitants més respectuosos amb els entorns naturals i culturals que visiten, més sensibilitzats amb el respecte pels veïns, els valors culturals, l'idioma i/o les tradicions pròpies de la Comunitat Valenciana.

Mitjançant estes col·laboracions estretes i coordinades, es busca que cada programa de la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana s'alinee amb els objectius, necessitats i expectatives comunes i contribuïsquen al desenvolupament d'un turisme responsable i beneficiós per a la Comunitat Valenciana.

Per a això i com a part indiscutible que són de l'execució d'esta Estratègia, també s'ha comptat amb l'opinió de les diferents àrees i servicis que integren Turisme Comunitat Valenciana i que s'alineen amb les següents matèries. Estes àrees són aquelles que tenen impacte directe sobre la present estratègia i l'execució d'esta. A continuació es mostren les àrees.

SUBDIRECCIÓ

Desenvolupa el marc normatiu i regulador ferm i posa els instruments d'inspecció necessaris al servici del sector per a disposar d'una oferta turística reglada i concorde a les expectatives del mercat i dels ciutadans.

FONS EUROPEUS MRR

Gestiona i coordina l'obtenció i aplicació de fons provinents de la Unió Europea, essencials per a finançar projectes de sostenibilitat i desenvolupament turístic.

COMPETITIVITAT TURÍSTICA

Millora la capacitat dels destins i l'oferta turística, gestionant incentius, elaborant estudis i guies de referència per al sector, fomentant models, metodologies i segells que impulsen l'excel·lència, la sostenibilitat ambiental i l'accessibilitat. Mantenint i posant a la disposició del sector, i especialment de la demanda, l'equipament i les infraestructures turístiques,

FORMACIÓ I INNOVACIÓ

Forma i capacita a través de la Xarxa de Centre de Turisme territorialitzats per tota la Comunitat al millor recurs que disposa el sector, el seu capital humà, els que seran grans professionals del sector turístic; per una altra recolza en investigació, desenvolupament i innovació, crucial per a implementar solucions tecnològiques que promoguen la sostenibilitat.

MÀRQUETING

El nostre Front Office enfront del turista, visitant i viatger, desenvolupa i executa estratègies de promoció i publicitat i la cara visible de la sostenibilitat com a valor diferenciador de la Comunitat Valenciana.

FINANCERA ADMINISTRATIVA

Recursos organitzatius i d'assessorament, recursos econòmics i materials com, entre altres, el sistema i equips informàtics, i sobretot dota de recursos humans necessaris per a emprendre l'estratègia. Infraestructura que dona suport i posa a la disposició de tots els departaments perquè Turisme Comunitat Valenciana puga desenvolupar la política turística en el territori.

COMUNICACIÓ INSTITUCIONAL

Canal directe per a comunicar l'Estratègia de Sostenibilitat a tots els agents involucrats i especialment a la ciutadania, així com per a informar dels avanços aconseguits a través de les memòries anuals.

4

MISSIÓ I VISIÓ DE L'ESTRATÈGIA DE SOSTENIBILITAT

MISIÓN Y VISIÓN DE LA ESTRATEGIA DE SOSTENIBILIDAD

A nivell internacional, l'Agenda 2030 i els ODS, i a nivell europeu, els compromisos assumits en el Pacte Verd Europeu, delineen un camí cap a una economia més sostenible i resilient i tracen un marc clar per a l'acció, instant als països a adoptar polítiques integrals que aborden els aspectes econòmics, socials i ambientals del desenvolupament.

En este sentit, l'Estratègia de Turisme Comunitat Valenciana es presenta com una resposta proactiva i avançada a estos reptes. No sols busca preservar els recursos naturals i protegir el patrimoni ambiental, sinó que també aspira a impulsar la innovació, fomentar l'equitat social i promoure un creixement econòmic sostenible en el temps. En este sentit, esta estratègia no sols és necessària, sinó també imperativa per a garantir un futur pròsper per a les pròximes generacions.

La Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-2028 marca un camí sense retorn, que s'anirà materialitzant en plans Operacions de Sostenibilitat anuals i l'execució de la qual s'evidenciarà a través de les corresponents memòries de sostenibilitat.

La Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-2028 part de la **Política de Sostenibilitat**, evidència garantida del compromís de la màxima autoritat amb competències en turisme de la Generalitat, i la qual basa l'Estratègia en cinc grans principis.

PRINCIPIS DE L'ESTRATÈGIA DE SOSTENIBILITAT 2024-2028

RESPONSABILITAT: Amb el compromís d'exercir una política turística que, més enllà d'assegurar el benefici positiu del sector, atenga les necessitats actuals i amb una visió a llarg termini que garantisca un impacte positiu per a les futures generacions.

COGOVERNANÇA: Fomentar la col·laboració del gran contingent d'actors que interactuen en l'activitat turística, en tots els nivells públics i privats, de manera que junts dissenyem un model de referència internacional.

INTEGRACIÓ: Sostenibilitat transversal, que permeabilitze els programes i actuacions que impulsem i emprenem, des d'una dimensió econòmica, ambiental i social.

ADAPTABILITAT: Anticipació i gestió del canvi, assumint responsabilitats i tenint iniciativa per a adaptar-se a noves situacions sota un enfocament de millora contínua.

COMUNICACIÓ: La informació, la comunicació i la promoció per a aconseguir un canvi de paradigma en la gestió turística i en la percepció que tinga el món de la Comunitat Valenciana com a destinació turística sostenible.

INNOVACIÓ: Visió transversal d'innovació aplicada més enllà de l'ús de tecnologies, processos o ferramentes per a la gestió.

Una estratègia basada al seu torn en les tres dimensions que integra el concepte de Sostenibilitat:

- **Dimensió econòmica:** Per a promoure la generació de sistemes i cadenes productives aprofitant els recursos i els avantatges competitius locals, de manera que garantisquen resultats econòmics i generen oportunitats d'ocupació i ingressos.

- **Dimensió social:** Amb l'objectiu d'establir les bases per a definir processos que promoguen equitat social i crear les condicions per a garantir el benestar dels residents de les destinacions turístiques de la Comunitat Valenciana.

- **Dimensió ambiental:** Difondre i fomentar el principi de sustentabilitat, encunyat per la Comissió Mundial sobre Medi Ambient i Desenvolupament, pel qual l'ésser humà pot aconseguir els objectius socioeconòmics sostenint la capacitat dels recursos del medi ambient i preservar-los.

OBJECTIUS DE L'ESTRATÈGIA DE SOSTENIBILITAT TURÍSTICA DE LA COMUNITAT VALENCIANA

La finalitat última de l'Estratègia de Sostenibilitat de Turime Comunitat Valenciana 2024-2028 és la de:

> Servir de full de ruta que permeta a la Comunitat Valenciana mantindre un desenvolupament turístic en el temps, garantint el seu màxim **respecte** per les persones que residixen en el seu territori, la **conservació** dels seus entorns naturals i patrimonials i la pròpia **continuïtat de l'activitat econòmica de les seues empreses**.

Conscients del triple component de la sostenibilitat, econòmic, social i ambiental, la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-2028 es planteja objectius específics per a cadascun d'ells.

Objectius

- Econòmics
- Socials
- Ambientals

OBJECTIUS ECONÒMICS

E.1 Establir un marc legislatiu que genere seguretat empresarial i garanties a la demanda de comptar amb empreses i servicis legalment constituïts, en les quals s'aposte per una prestació de servicis de qualitat.

E.2 Crear vies de col·laboració i instruments de finançament amb els destins que permeten millorar la gestió sostenible dels seus recursos naturals i patrimonials.

E.3 Facilitar la incorporació de solucions tecnològiques que incrementen la professionalització i digitalització de les empreses amb les quals afavorir un desenvolupament turístic més sostenible.

E.4 Treballar en pro d'una indústria que permeta mantindre negocis rendibles en el sector turístic i en els cercles que es generen entorn a ell.

E.5 Afavorir la desestacionalització de l'activitat mitjançant estratègies de diversificació de productes i suport a la demanda que incentiven consums fora dels períodes d'alta demanda.

OBJECTIUS SOCIALS

S.1 Incrementar els nivells de professionalització dels recursos humans del sector turístic i impulsar la capilaritzación del sector en el treball de manera que s'externalitzen els beneficis de la indústria de la Comunitat Valenciana, generant riquesa en l'ecosistema de la destinació turística.

S.2 Fomentar la col·laboració entre agents, possibilitant la participació, co governança i el reconeixement del sector.

S.3 Vetlar per un turisme inclusiu i accessible en la Comunitat Valenciana com a via per a garantir la sostenibilitat de la pròpia activitat i un major respecte social.

S.4 Reconéixer el nostre patrimoni material i immaterial, els nostres recursos cuidats, l'excel·lència en la prestació el servici; reconéixer i posar en valor el que està i fem bé en la Comunitat Valenciana.

OBJECTIUS AMBIENTALS

A.1 Facilitar al sector diferents estudis i investigacions que faciliten la presa de decisions capaces d'impulsar les millores en la gestió dels recursos energètics, hídrics i de residus de les empreses i destinacions turístiques a fi de minimitzar el seu impacte i els costos de producció.

A.2 Dissenyar noves metodologies i projectes ambientals a implantar en el territori que ens posicione líders en la matèria, afermant el compromís dels destins i oferta turística amb l'Estratègia de sostenibilitat de la Comunitat Valenciana.

A.3 Sensibilitzar al turista, al visitant, viatger, resident; sensibilitzar a tots per a convidar-los a tindre un consum respectuós.

A.4 Contribuir als ODS a partir de l'exemple, sent Turisme Comunitat valenciana el primer a treballar en pro de la sostenibilitat del sector.

5

LA NOSTRA APORTACIÓ ALS OBJECTIUS DE DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE

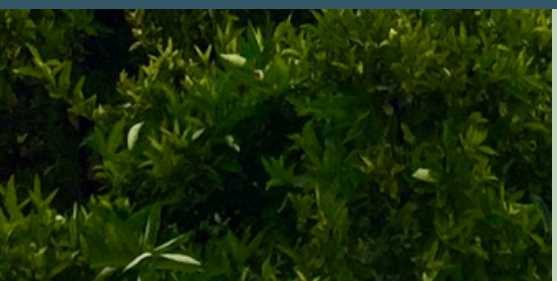

LA NOSTRA APORTACIÓ ALS ODS

Per a elaborar la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-208 s'ha dut a terme, d'una banda, **un estudi del context** en el qual es desenrotlla la política turística de Turisme Comunitat Valenciana, identificant les etapes i àrees en les quals més impacte es pot tindre en el mapa de la cadena de valor, entesa com l'itinerari del consum del turista.

D'altra banda, s'han identificat els stakeholders de Turisme i s'ha realitzat una **consulta a les parts interessades** - consulta llançada a més de 4.000 persones i amb un índex de resposta major al 33% - que permet disposar d'un enfocament participatiu fonamental per a garantir l'alineament de la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana amb les expectatives i necessitats de tots els actors vinculats al sector turístic.

La participació de tots els agents, tant interns com externs, proporciona transparència i confiança consolidant la reputació de la Comunitat Valenciana com a destí líder compromés.

Mitjançant reunions, newsletters i enquestes, s'ha construït un diàleg obert i constructiu amb tots ells - destinacions turístiques, altres organismes com a conselleries i diputacions, associacions d'empresaris, professionals, touroperadores, turistes i residents i treballadors- el que ha permés conéixer la priorització d'estos agents sobre potencials programes institucionals a dur a terme per Turisme Comunitat Valenciana.

Amb tot això s'ha realitzat la **priorització dels ODS** als quals Turisme Comunitat Valenciana vol contribuir amb esta Estratègia de Sostenibilitat.

5.1 CONTEXTUALITZACIÓ

La cadena de valor facilita una visió holística del turisme i de cadascun de les baules a través dels que els agents turístics generen valor al turista, a partir d'una seqüència temporal lògica del procés de disseny, comercialització i consum del producte.

Representació gràfica de la contribució als ODS de Turisme Comunitat Valenciana en la cadena de valor

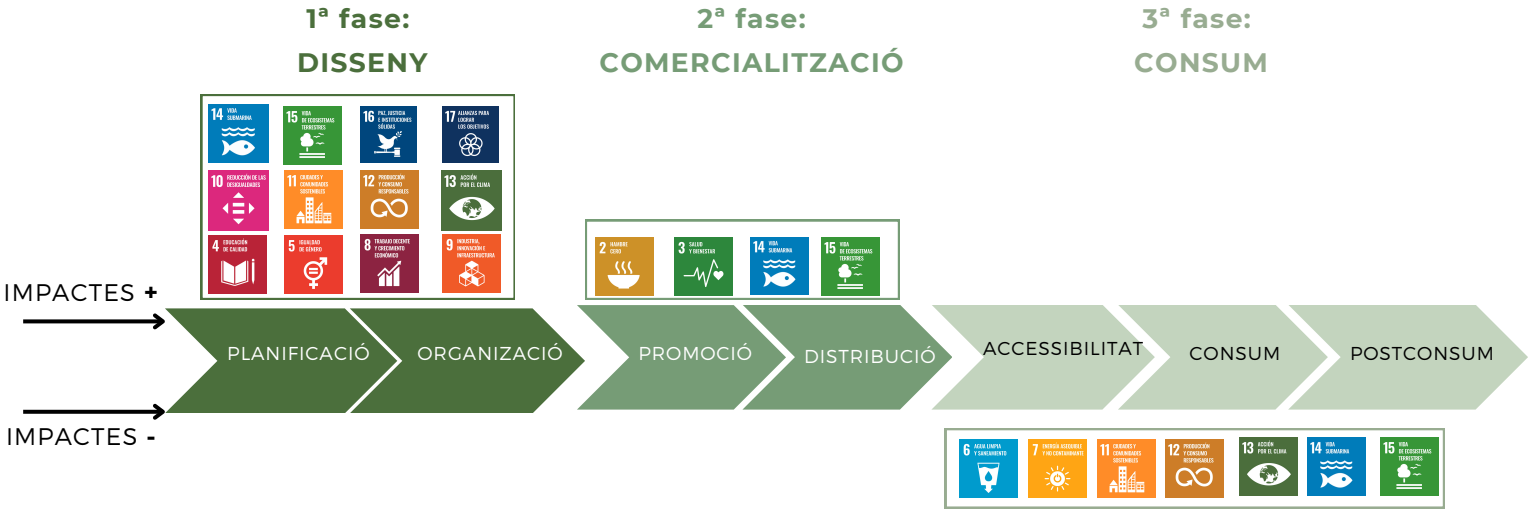

La fase del disseny és on Turisme Comunitat Valenciana pot aportar més amb les seues actuacions i on més en contacte està amb l'oferta turística. En esta fase i concretament en l'etapa de planificació tindrian espai actuacions relatives a planificació, formació, incentius, normativa, etc; en l'etapa d'organització les iniciatives van més dirigides a la segmentació, elaboració de productes turístics.

La fase de comercialització és la de promoció i comunicació de la imatge, així com la de distribució del producte entre turoperadors i mercats. També es té marge de maniobra per a poder contribuir als ODS però en menor mesura.

L'última fase és la de consum en la qual l'agent que més interactua és el turista, visitant i on en difícil que, com a agent que és puga contribuir positivament en els ODS. En este sentit, Turisme Comunitat Valenciana pot contribuir neutralitzant la potencial petjada a través d'especialment, la sensibilització.

5.2 ANÀLISI DE MATERIALITAT

A continuació es mostren els resultats relatius a la mitjana entre la priorització conjunta per matèries obtinguda de la consulta a les parts i la priorització feta per l'Alta Direcció de Turisme Comunitat Valenciana. Cal assenyalar que, dels tres eixos estratègics sobre els quals treballar, s'ha prioritzat en primer lloc l'eix econòmic, seguit de l'ambiental i per ultime el del benestar.

Respecte al desenvolupament econòmic: l'interés se centra en la lluita contra l'intrusisme (82%), la desestacionalització (75%) i el foment d'I+D+i (67%).

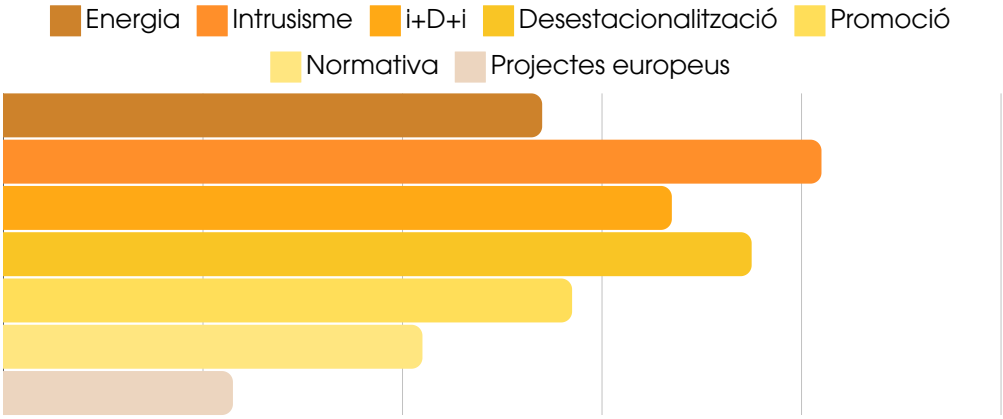

Respecte a la protecció ambiental l'interés se centra en la cura per l'escassetat de recursos hídrics (80%), el foment de l'economia circular (74%) i la mitigació i adaptació contra el canvi climàtics (65%).

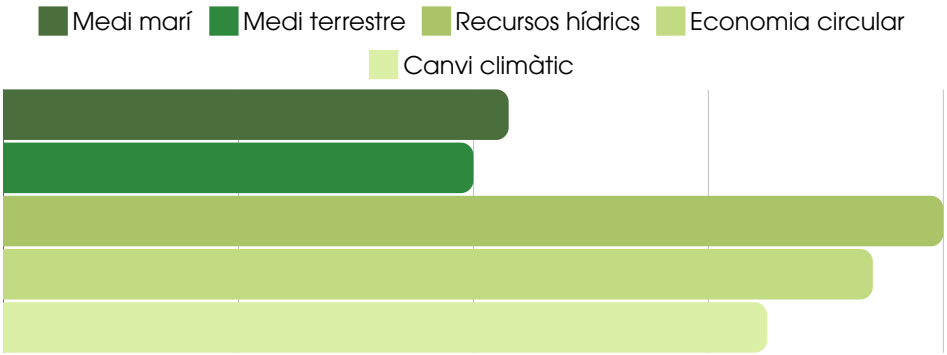

Respecte al benestar de les persones, la màxima prioritat s'ha donat a la qualificació dels professionals del sector (80%).

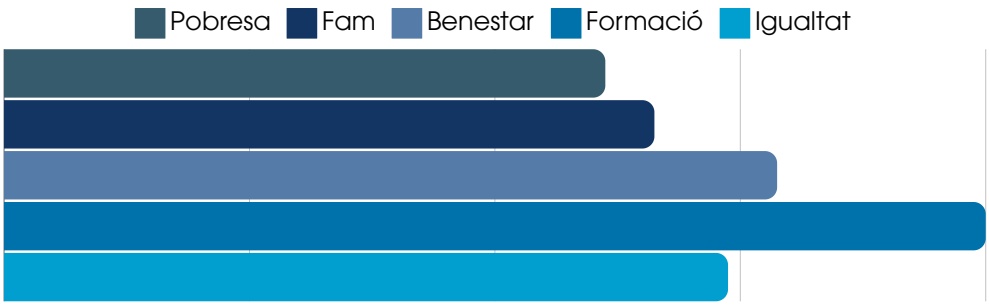

Partint de la informació exposada, Turisme Comunitat Valenciana identifica els ODS als quals, com a mínim, contribuirà al llarg dels quatre anys que dura l'Estratègia de Sostenibilitat; estos són el resultat de les prioritzacions mitjanes per eix, amb una valoració superior al 65%, obtingudes de l'Anàlisi de materialitat realitzat.

En l'eix estratègic econòmic i alineat amb la dimensió de la Prosperitat de l'Agenda 2030:

En l'eix ambiental i alineat amb la dimensió de la Terra de l'Agenda 2030:

En l'eix social i alineat amb la dimensió de Les Persones de l'Agenda 2030:

Turisme Comunitat Valenciana, a través dels programes i actuacions de l'Estratègia de Sostenibilitat, abordarà la consecució d'estos ODS de manera proporcional a la capacitat que té, és a dir, amb intensitat alta respecte als ODS 18 i 12 i en menor mesura respecte a el 6 o 13 atés que no té competències directes per a poder abordar directament estos reptes.

Cal assenyalar que l'Estratègia de Sostenibilitat té un enfocament diversificat respecte a la consecució dels ODS i d'una banda, integra l'objectiu 16 i 17 en moltes de les seues actuacions malgrat no haver-se fet la consulta explícita respecte a ells, i per una altra, contempla altres ODS amb actuacions més residuals, com els ODS 2, 3, 5, 7, 10, 14 i 15.

5.3 CONTRIBUCIÓ ALS ODS

La Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-2028 s'estructura entorn de tres eixos estratègics que aglutinen un total de 13 línies operatives, cinc en la sostenibilitat econòmica, quatre en la sostenibilitat social i quatre en la sostenibilitat ambiental.

Eixos estratègics i línies operatives de la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-2028

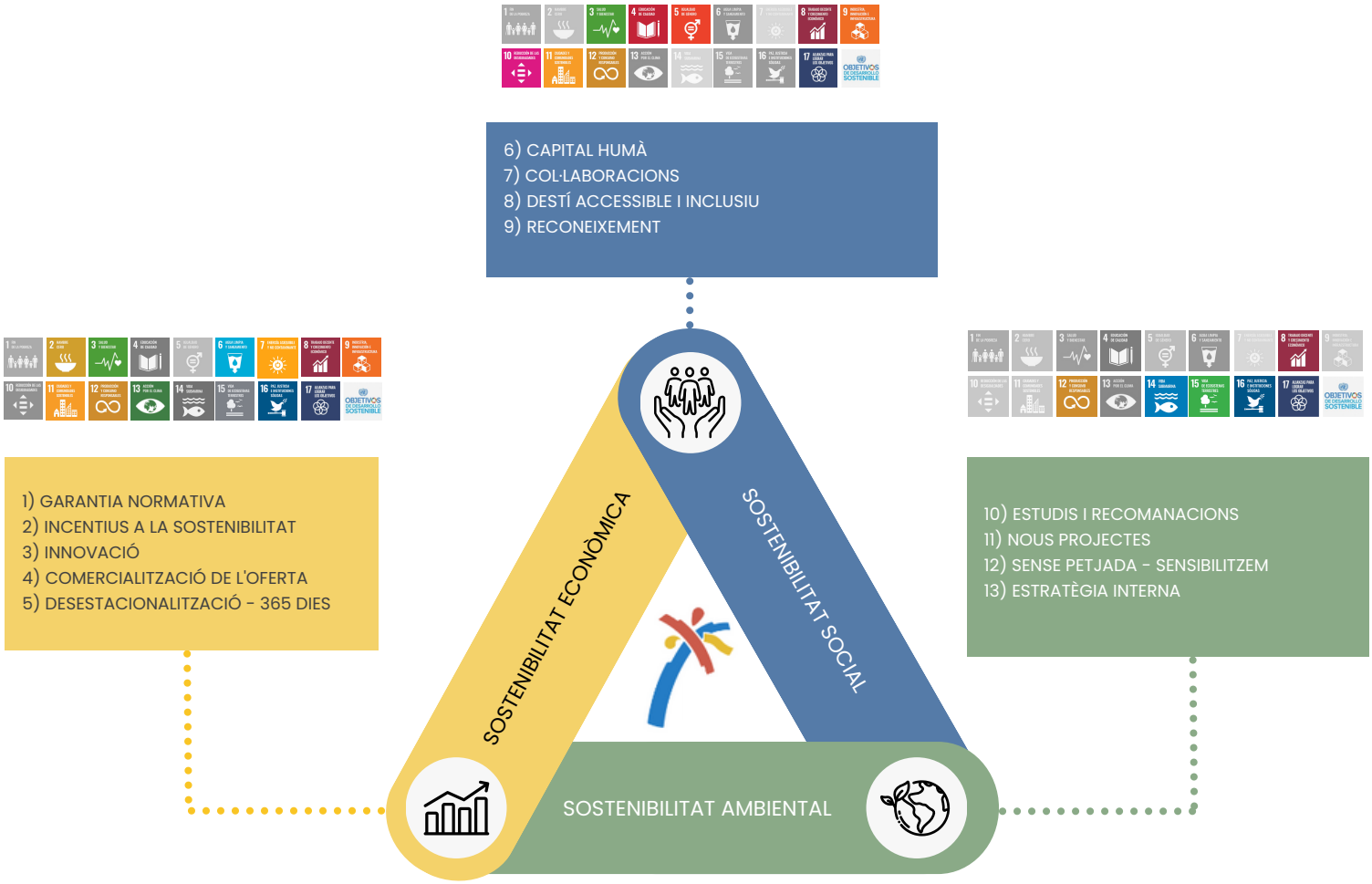

Les 13 línies operatives s'han alineat amb les cinc dimensions fonamentals sobre les quals s'assentisca l'Agenda 2030, tal com s'arreplega a continuació.

LES PERSONES

Posar fi a situacions de discriminació, treballar en pro de la fi de la fam i la pobresa i determinar les bases d'un desenvolupament turístic en les quals un dels eixos siga el benestar de les persones. És fonamental la bona convivència del turisme amb les persones que formen part del territori.

- LO 4 - COMERCIALITZACIÓ DE L'OFERTA
- LO 5 - DESESTACIONALITZACIÓ - 365 DIES
- LO 6 - CAPITAL HUMÀ
- LO 7 - COL·LABORACIONS
- LO 8 - DESTÍ ACCESSIBLE I INCLUSIU

EL PLANETA

Protegir la Terra com a generadora dels recursos necessaris per a mantindre el nostre hàbitat i desenvolupament; és de vital importància la seua protecció i la reversió de la situació actual.

- LO 2 - INCENTIUS A LA SOSTENIBILITAT
- LO 3 - INNOVACIÓ
- LO 4 - COMERCIALITZACIÓ DE L'OFERTA
- LO 5 - DESESTACIONALITZACIÓ - 365 DIES
- LO 7 - COL·LABORACIONS
- LO 9 - RECONEIXEMENT
- LO 11 - NOUS PROJECTES
- LO 12 - SENSE PETJADA - SENSIBILITZEM

LA PROSPERITAT

Vetlar perquè els éssers humans puguen desenvoluparse, de manera que els permeta gaudir d'una vida plena amb accés a valors culturals, patrimonials, tecnològics, econòmics, etc,

- LO 2 - INCENTIUS A LA SOSTENIBILITAT
- LO 3 - INNOVACIÓ
- LO 4 - COMERCIALITZACIÓ DE L'OFERTA
- LO 5 - DESESTACIONALITZACIÓ - 365 DIES
- LO 6 - CAPITAL HUMÀ
- LO 7 - COL·LABORACIONS
- LO 8 - DESTÍ ACCESSIBLE I INCLUSIU
- LO 9 - RECONEIXEMENT
- LO 10 - ESTUDIS I RECOMANACIONS
- LO 11 - NOUS PROJECTES
- LO 12 - SENSE PETJADA - SENSIBILITZEM
- LO 13 - ESTRATÈGIA INTERNA

LA PAU

Avançar en la consecució d'una societat més harmònica, que viva sota uns principis i valors justos envers tots, i una administració pública que així ho avalen.

- LO 1 - GARANTIA NORMATIVA
- LO 13 - ESTRATÈGIA INTERNA

LES ALIANCES

Treballar de manera participativa a través de col·laboracions interadministratives i públic privades, entitats d'investigació, educatives, productives, etc. Generar aliances per al consens que faciliten l'execució de qualsevol estratègia i l'avanç.

17 ALIANZAS PARA LOGRAR LOS OBJETIVOS

- LO 2 - INCENTIUS A LA SOSTENIBILITAT
- LO 3 - INNOVACIÓ
- LO 4 - COMERCIALITZACIÓ DE L'OFERTA
- LO 6 - CAPITAL HUMÀ
- LO 7 - COL·LABORACIONS
- LO 8 - ACCESSIBLES I INCLUSIUS
- LO 9 - RECONEIXEMENT
- LO 11 - NOUS PROJECTES
- LO 12 - SENSE PETJADA - SENSIBILITZEM

6

EIXOS, PROGRAMES I ACTUACIONS PER A UN TURISME MÉS SOSTENIBLE

EIXOS, PROGRAMES I ACTUACIONS PER A UN TURISME MÉS SOSTENIBLE

L'Estratègia de sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana s'estructura entorn de **tres eixos estratègics** fonamentals: l'eix de la sostenibilitat econòmica, el de la sostenibilitat social i el de la sostenibilitat ambiental.

Cadascun d'estos eixos està compost per una sèrie de línies operatives dissenyades per a abordar els diversos reptes associats al desenvolupament turístic sostenible de la Comunitat Valenciana en àmbit temporal 2024-2028.

En total, l'estratègia inclou **13 línies operatives** que integren **51 programes**, cadascun amb actuacions específiques destinades a complir amb els objectius establits. Estos programes representen un compromís integral amb el desenvolupament sostenible, buscant equilibrar el creixement econòmic, la inclusió social i la protecció ambiental.

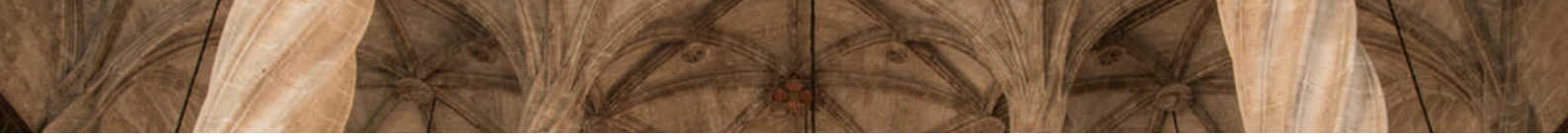

SOSTENIBILITAT ECONÒMICA

Este eix s'enfoca principalment en garantir la viabilitat i el creixement econòmic a llarg termini de les empreses i servicis turístics de la Comunitat Valenciana; un eix que al temps ha de garantir que este desenvolupament econòmic es porta a terme incrementant la competitivitat i el nivell d'innovació del sector, així com facilitant una repartició justa dels ingressos generats per la demanda turística.

Empreses i servicis turístics competitius, legalment constituïts, responsables social i ambientalment i en perfecta convivència amb la societat local com a premisses sobre les quals assentar la seua política empresarial.

L'eix arreplega línies operatives dirigides a facilitar suport financer perquè destins i empreses turístiques de la Comunitat Valenciana puguen implementar mesures que milloren les seues estratègies de desestacionalització, innovació i millora de la seua gestió.

Un destí més divers en productes, més atractiu en el seu àmbit geogràfic permetrà atraure demanda de manera menys estacional i menys concentrada en pocs espais del territori.

Dins d'este eix s'han desenvolupat **5 línies operatives**:
01) Garantia normativa
02) Incentius a la sostenibilitat
03) Innovació
04) Comercialització de l'oferta turística
05) Desestacionalització - 365 dies

L'eix 1, Sostenibilitat econòmica, s'estima que contribuirà a tots els ODS excepte al primer, i especialment alODS 17 Aliances per a aconseguir els objectius, ODS 12 Producció i consum responsables i ODS 8 Treball decent i creixement econòmic.

Línia operativa 1 - **GARANTIA NORMATIVA**			
Eix	☑ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 16.6: Creació d'institucions eficaces i transparents. • Meta 16.7: Foment de la participació ciutadana. • Meta 16.10: Accés a informació i llibertats fonamentals. • Meta 16.B: Promoció i aplicació de lleis i polítiques.		

Objectiu

Disposar d'una oferta turística en la Comunitat Valenciana segura, professional i garantista per a la demanda i els residents, sota un marc legislatiu adaptat a la realitat del sector.

Descripció

Línia centrada en implementar polítiques turístiques amb les quals minimitzar l'oferta il·legal i alegal. El seu objectiu és establir un marc jurídic ferm que facilite l'oferta professionalitzada, garantisca la seguretat dels visitants, fomente el desenvolupament econòmic i millore la convivència amb els residents;

Per a això es desenvoluparà i enfortirà un marc legal que promoga l'operació d'empreses turístiques conforme als estàndards de qualitat i seguretat. S'implementaran actuacions per a controlar i sancionar les empreses que operen fora de l'ordenament legal, reduint així la competència deslleial i evitant una imatge negativa del destí.

Programes

1.1) Modificació de la normativa: Projecte de modificació de la Llei i dels decrets de desenvolupament amb l'objectiu de millorar la seguretat jurídica, ordenant l'activitat del sector i incrementant les mesures i actuacions contra l'intrusisme i la sobresaturació turística, entre altres.

1.2) Finestreta única digital: Adaptació i gestió, en col·laboració amb la Secretària d'estat de Turisme, de la *Ventanilla Única Digital* perquè les plataformes d'allotjaments turístics puguen traslladar les seues dades, atenent al *Reglamento (EU) 2024/1028 del Parlamento Europeo y del Consejo de 11 de abril de 2024, sobre la recogida y el intercambio de datos relativos a los servicios de alquiler de alojamientos de corta duración y por el que se modifica el Reglamento (UE) 2018/1724.*

Línia operativa 1 - **GARANTIA NORMATIVA**
1.3) Registre de Turisme de la Comunitat Valenciana: Adaptació contínua d'esta ferramenta de gestió administrativa en la qual es troben inscrites totes les persones naturals, jurídiques o comunitats que realitzen qualsevol de les activitats turístiques; instrument de coneixement i d'informació del sector turístic per a l'exercici de les potestats administratives que ostenta l'administració turística, de manera que facilite les activitats d'ordenació, inspecció, control, verificació, programació i planificació. 1.4) Plans d'inspecció anuals: Actuacions de comprovació en els grans portals de reserves per a investigar la publicitat de l'oferta turística, així com totes aquelles destinades a garantir la qualitat dels servicis que es presten i dels drets dels usuaris turístics; busca i desenvolupament de solucions basades en la intel·ligència artificial per a poder desenvolupar la labor d'inspecció en línia de l'oferta turística. 1.5) Gestió de reclamacions: procediment administratiu que té com a objectiu donar resposta a les queixes dels usuaris i elevar i garantir la qualitat de l'oferta existent assegurant l'esmena de les possibles deficiències o irregularitats que pogueren sorgir, així com garantir l'adequat compliment de les obligacions envers els usuaris.

Línia operativa 2 - **INCENTIUS A LA SOSTENIBILITAT**			
Eix	☑ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 7.2: Increment de les energies renovables. • Meta 8.9: Foment del turisme sostenible. • Meta 11.4: Protecció del patrimoni cultural i natural. • Meta 12.B: Aconseguir turisme sostenible. • Meta 13.2: Incorporació del canvi climàtic en polítiques, estratègies i plans nacionals. • Meta 17.16: Millorar l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible.		

Objectiu

Impulsar línies de finançament per a afavorir un turisme més competitiu capaç de millorar la relació ambiental i social amb el seu territori.

Descripció

La segona línia operativa de l'eix econòmic es fonamenta principalment en les ajudes i incentius a empreses i destinacions turístiques proporcionades, directament o indirectament per Turisme Comunitat Valenciana com a mecanisme d'estímul per a la consecució dels fins de la política turística del territori.

Inclou cinc programes dels quals només el primer és finançat íntegrament per Turisme Comunitat Valenciana i té caràcter anual. Com a objectius principals destaquen promoure una oferta turística més competitiva capaç d'augmentar la renda, incrementar l'ocupació i diversificar la demanda. desestacionalitzar la demanda turística, i incentivar la transició verda, amb accions que mitiguen el canvi climàtic, especialment amb iniciatives energètiques.

A més, busca incorporar solucions innovadores que milloren la gestió dels recursos turístics i enfortisquen la relació del sector amb el seu entorn social i ambiental.

Línia operativa 2 - **INCENTIUS A LA SOSTENIBILITAT**
Programes 2.1) Subvencions en concurrència competitiva: Ajudes dirigides a l'oferta turística per a donar suport a projectes que milloren la competitivitat del sector privat i posicione a la Comunitat Valenciana en els mercats. Dona suport a projectes de promoció, sostenibilitat, millora de l'excel·lència, difusió de la imatge dels destins, ... En les seues bases s'establix tindre en compte el codi ètic del turisme, criteris socials, mediambientals i de dignificació laboral i social per a fomentar la qualitat de la gestió de la gestió de la indústria turística i per extensió la dels treballadors. A l'efecte de ponderació i puntuació de sol·licituds s'establixen com a criteris de discriminació positiva compromisos per part de les empreses com l'oferir formació contínua, plans de reciclatge i/o millorar les condicions de seguretat i salut laboral. 2.2) Plans de sostenibilitat Ordinaris: Instrument cooperat entre la Secretaria d'Estat de Turisme, les comunitats autònomes i les entitats locals, en el qual les tres administracions aporten fons, sent l'entitat local la responsable de l'execució del pla. Tenen com a objectius: augmentar la competitivitat de les destinacions turístiques que els permeta generar un efecte tractor sobre la demanda i el sector turístic privat, incorporar de manera efectiva la digitalització en la gestió dels recursos, infraestructura i productes turístics dels destins, diversificar l'oferta turística per a contribuir a generar oportunitats d'ocupació, redistribuir la renda turística i afavorir la cohesió territorial i la desconcentració de la demanda i afavorir la transició verda i sostenible, reduir les emissions i mitigar els efectes del canvi climàtic. 2.3) Plans de Sostenibilitat Extraordinaris: Impuls de l'execució dels Plans Territorials de Sostenibilitat Turística en destins de la Comunitat Valenciana (PTSTD) finançats amb fons europeus contemplats en el Pla de Recuperació, resilencia i Transformació (PRTR) de la UE i corresponents a les convocatòries extraordinàries de 2021, 2022 i 2023. Cadascun dels Plans Territorials, de execució plurianual, incorpora diferents Plans de Sostenibilitat Turística en Destins a executar per entitats locals i tenen com a objectiu que es executen actuacions transformadores en el sector turístic en els àmbits de transició verda, transició digital i la millora de la competitivitat turística. 2.4) Projectes d'eficiència energètica i economia circular en empreses turístiques: Ajudes finançats amb fons europeus contemplats en el Pla de Recuperació, resilencia i Transformació (PRTR) de la UE i dirigides a empreses d'allotjament turístic, que tenen com a finalitat aconseguir els objectius mediambientals i energètics establits en la normativa de la Unió Europea, mitjançant la realització d'actuacions de reforma d'edificis existents que afavorisquen la reducció del consum d'energia final i de les emissions de diòxid de carboni.

Línia operativa 2 - **INCENTIUS A LA SOSTENIBILITAT**
2.5) Programa de millora de la competitivitat i de dinamització del Patrimoni Històric amb ús turístic: Finançament amb fons europeus contemplats en el Pla de Recuperació, resilencia i Transformació (PRTR) de la UE, de projectes a entitats locals que té com a objectiu millorar la competitivitat i promoure el turisme cultural de les destinacions turístiques a través de la protecció, manteniment i rehabilitació de béns immobles declarats patrimoni històric, ja siga com a béns d'interés cultural o sota alguna categoria de protecció equivalent establida per les administracions competents amb ús turístic.

Línia operativa 3 - **INNOVACIÓ**			
Eix	☑ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 9.2: Promoció d'indústria inclusiva i sostenible. • Meta 9.4: Modernització de la infraestructura, tecnologia neta. • Meta 9.5: Augment de la investigació científica, capacitat tecnològica. • Meta 12.B: Aconseguir turisme sostenible. • Meta 17.16: Millorar l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible.		

Objectiu

Acostar solucions innovadores i tecnològiques a empreses, destins i professionals del sector turístic, permetent un desenvolupament més sostenible.

Descripció

La Comunitat Valenciana aposta per consolidar un ecosistema tecnològic que permeta apropar solucions a empreses, destins i professionals del sector turístic, facilitant un desenvolupament més sostenible: la innovació contínua incorporant noves tecnologies i ferramentes que ajuden a gestionar els recursos de manera eficient i respectuosa.

Esta línia operativa inclou línies de treball, incentius que faciliten el desenvolupament de solucions i ferramentes tecnològiques que milloren l'eficiència energètica i hídrica així com la gestió de residus així com accions de formació i sensibilització orientades a la implementació d'estes solucions tècniques de manera que siguen més eficients i estiguen més conscienciades amb els seus entorns. L'objectiu últim és generar dinàmiques que faciliten que les empreses, servicis i destins siguen més eficients i adaptats tecnològicament a les necessitats del mercat.

A més de comptar amb l'ecosistema associatiu empresarial del destí Comunitat Valenciana, es treballarà al costat de clúster turístics tecnològics promovent una governança intel·ligent i una major gestió sostenible de l'activitat turística.

Línia operativa 3 - **INNOVACIÓ**
Programes 3.1) DTI-CV: Mantindre i reforçar l'aposta per la Xarxa de Destinacions Turístiques Intel·ligents de la Comunitat Valenciana (DTI-CV) reforçant el seu paper en una major gestió sostenible dels seus destins; el model DTI-CV representa una clara aposta per la planificació i gestió del territori turístic valencià en clau de sostenibilitat integral. La seua evolució permetrà acompanyar als destins i empreses en la seua transició cap a un model de gestió intel·ligent i sostenible des del punt de vista social, econòmic i ambiental. 3.2) Intel·ligència a través de la dada: l'ús d'informació per a reduir la incertesa en la presa de decisions i millorar la planificació i gestió del turisme valencià serà un element essencial que permetrà a gestors de destins i empreses desenvolupar una planificació estratègica i operativa més d'acord amb la seua realitat i reduir l'impacte de l'activitat turística sobre el territori. 3.3) Innovació tecnològica: Innovació per a un sector més eficient, impulsant l'ecosistema tecnològic en turisme, les aliances amb agents del sistema d'innovació valencià i nacional, així com l'acompanyament del sector en l'adopció de nous models, metodologies i solucions tecnològiques, són aspectes que garantiran la millora competitiva del sector turístic valencià. 33) Recursos turístics intel·ligents: Implementació i seguiment del model de platges, espais naturals, festivals intel·ligents, etc de la Comunitat Valenciana.

Línia operativa 4 - **COMERCIALITZACIÓ DE L'OFERTA TURÍSTICA**			
Eix	☑ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 2.3: Incrementar de productivitat i ingressos agrícoles a xicoteta escala. • Meta 8.9: Foment del turisme sostenible. • Meta 12.B: Aconseguir turisme sostenible. • Meta 17.16: Millora l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible • Meta 17.17: Foment d'aliances públic-privades.		

Objectiu

Fomentar una major diversificació i vertebració de l'oferta turística de la Comunitat Valenciana garantint la seua comercialització i paquetització.

Descripció

Diferenciació de l'oferta turística valenciana i desenvolupament de productes turístics per a la seua comercialització i paquetització garantint una major distribució econòmica i geogràfica de la demanda.

Busca fomentar la vertebració territorial i la distribució equitativa dels beneficis turístics en tota la regió i desenrotllar actuacions dirigides a atraure a visitants amb diverses motivacions de consum. El màrqueting, realització de fòrums i actuacions promocionals formen partixen de l'estratègia per a la comercialització i posada en el mercat de l'oferta turística de la Comunitat Valenciana.

Programes

4.1) CreaTurisme: Programa per a desenvolupar actuacions de productes altament especialitzats, segmentats i de base experiencial amb la participació d'empreses i entitats turístiques de la Comunitat Valenciana amb l'objectiu de diversificar l'oferta turística. Les experiències s'agrupen en tres línies de treball: Mediterrani Cultural, Mediterrani natural i rural i Mediterrani Actiu / Esportiu.

Línea operativa 4 **- COMERCIALIZACIÓN DE LA OFERTA TURÍSTICA**
4.2) Productes turístics: Programa que dirigit a segmentar les empreses, servicis i destinacions turístiques per arguments de producte com MICE, Premium, cinematogràfic, Golf, MUSIC, L´Exquisit, amb propostes més sostenibles que faciliten la comercialització dels mateixos amb el menor impacte possible en el seu consum. Durant el 2024 s'aposta per la consolidació de la marca L´Exquisit Mediterrani, com a producte turístic gastronòmic que fomenta una alimentació saludable a partir de la dieta mediterrània, posa en valor els recursos agroalimentaris de la Comunitat Valenciana i fomenta la distribució km0. 4.3) Màrqueting en línia: Desenvolupament de l'estratègia de màrqueting en línia específica, que abaste la generació i administració de continguts de manera global, accions de vídeo màrqueting, la promoció en les principals xarxes socials d'interés turístic, col·laboració amb influencers, campanyes d'email màrqueting, així com el disseny i execució de campanyes de pagament de publicitat digital per al destí Comunitat Valenciana en els mercats nacional i internacionals, incloent-hi estos últims mercats madurs com el Regne Unit, Alemanya i França, uns altres en creixement com Polònia o Països Nòrdics, o altres llunyans com els Estats Units i Àsia, entre altres. . 4.4.) Fòrums i trobades promocionals: Promoure el turisme sostenible de la Comunitat Valenciana a través de la participació en fires, certàmens, workshops, jornades inverses, presentacions, viatges de premsa i familiarització. L'actuació se centrarà en ressaltar els atributs sostenibles de les destinacions i productes turístics de la regió, enfortint el seu reconeixement i atractiu en el mercat global.

Línia operativa 5 - **DESESTACIONALITZANT. 365 DIES**			
Eix	☑ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 3.4: Foment de la salut i el benestar. • Meta 6.4: Augmentar l'ús eficient de recursos hídrics. • Meta 8.1: Manteniment del creixement econòmic. • Meta 12.5: Prevención reducció, reciclatge i reutilització de deixalles.		

Objectiu

Reduir l'estacionalitat i redistribuir la demanda de manera que s'afavorisca l'estabilitat econòmica de l'oferta turística, es contribuïsca a una millor gestió dels recursos i al benestar dels residents al llarg de tot l'any.

Descripció:

Línia operativa orientada a afavorir el consum fora dels períodes més recurrents, posant en el mercat diversos productes, servicis i instal·lacions i incentivant el consum fora dels pics de demanda tradicionals. Iniciatives com el Bonoviatge o altres que pogueren materialitzar-se que promoguen i estimulen el turisme intern en períodes menys concorreguts, garantint una distribució equilibrada de l'activitat turística.

Amb esta línia, a més de generar una major estabilitat econòmica d'entramat de l'oferta turística, fomenten polítiques d'ocupació més estables i continuades en el temps i permetent reduir la capacitat de càrrega dels medis naturals i culturals, i repercutint positivament en el benestar dels residents.

Programes

5.1) Incentius a la demanda: incentius a la demanda turística, íntegrament o per col·lectius específics, en període d'estacionalitat que comprenen ajudes destinades a incrementar la competitivitat de l'oferta turística valenciana mitjançant la realització de viatges per la Comunitat Valenciana i el consum de servicis turístics.

5.2) Equipament en platges: Dotació i manteniment d'equipament (llavapeus ecològics, papereres de recollida selectiva, jocs infantils i zones de bany biosaludables) i infraestructures a les platges i destins de la Comunitat Valenciana, per a posar en valor estos recursos, augmentant la qualitat i seguretat de les platges i destins amb els quals s'afavorisquen les condicions d'ús turístic per a aconseguir el gaudi dels usuaris durant la major part de l'any.

SOSTENIBILITAT SOCIAL

La Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana respon de manera evident al seu component social. A este efecte s'han establits 5 línies operatives que inclouen una bateria d'actuacions amb les quals treballar amb tots els actors turístics i socials del destí Comunitat Valenciana, per a garantir un desenvolupament turístic responsable amb la seua societat, els seus valors culturals i etnogràfics.

Una activitat turística que en la Comunitat Valenciana aposta per dignificar als professionals del sector, oferint un escenari professional atractiu, capaç de reconéixer els seus esforços i coneixements. Professionals, millor i més qualificats facilitaren el procés de millora i implementació de mesures orientades a aconseguir un turisme més sostenible per a la Comunitat Valenciana.

Un destí que aposta per crear xarxes col·laboratives amb les quals millorar la sostenibilitat de l'activitat, en les quals s'aposte de manera evident per un turisme més accessible i igualitari per a tots, professionals, residents i turistes.

Dins d'este Eix s'establixen les següents línies operatives:

6) Capital humà
7) Col·laboracions
8) Accessibles i inclusius
9) Reconeixement

El Eix 2, Sostenibilitat social, s'estima que contribuirà al llarg dels quatre anys especialment en el ODS 8 Treball decent i creixement econòmic, ODS 17 Aliances per a aconseguir els objectius, ODS 12 Producció i consum responsables i ODS 4 Educació de qualitat. I en poca o cap mesura en els ODS 1 Fi de la pobresa, ODS 2 Fam zero, ODS 6 Aigua neta i sanejament, ODS 7 Energia assequible i no contaminant, ODS 13 Acció pel clima, ODS 14 Vida submarina, ODS 15 Vida d'ecosistemes terrestres i ODS 16 Pau, justícia i institucions sòlides.

Línia operativa 6 - **CAPITAL HUMÀ**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☑ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 4.3: Assegurar l'accés igualitari a la formació superior. • Meta 4.4: Augment de les competències per a accedir a l'ocupació. • Meta 4.7: Fomentar l'educació global per al desenvolupament sostenible. • Meta 5.1: Posar fi a la discriminació. • Meta 5.5: Assegurar la participació plena de la dona i igualtat oportunitats. • Meta 8.5: Aconseguir la plena ocupació i treball decent. • Meta 8.8: Protecció dels drets laborals i treball segur. • Meta 8.9: Foment del turisme sostenible. • Meta 17.6: Millora del traspàs de tecnologia. • Meta 17.16: Millorar l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible.		

Objectiu

Millorar la professionalització dels principals actors públics i privats del sector turístic de la Comunitat Valenciana a través de la formació com a via per a incrementar els seus coneixements i qualificació.

Descripció

Línia que es basa en la premissa que la capacitació contínua és essencial per a elevar els estàndards de qualitat i competitivitat en el sector turístic. Oferix una àmplia gamma de plans formatius dirigits a millorar els coneixements i habilitats de directius, comandaments mitjans o personal davantera, però també dirigits a persones desocupades amb l'objectiu de la seua integració laboral garantint que puguen respondre adequadament a les demandes d'un mercat cada vegada més exigent i professionalitzat.

Programes

6.1) Formació contínua: A través de cursos de curta duració, amb un enfocament eminentment pràctic i compatible amb l'horari professional, amb l'objectiu de millorar la qualificació professional dels treballadors en actiu mitjançant el reciclatge i actualització dels coneixements inherents a cada lloc de treball (cuina i rebosteria, servici, allotjament, direcció, gestió, formació complementària, idiomes i informàtica). Tots els cursos inclouen un dossier específic de bones pràctiques ambientals.

Línia operativa 6 - **CAPITAL HUMÀ**
6.2) Emissió de Certificats de professionalitat: A través de cursos de llarga duració en les àrees de cuina, servici i formació complementària, dirigits a col·lectius en atur i que té com a objectiu últim l'ocupabilitat i inserció laboral a través de l'obtenció de titulacions oficials de formació atorgades per LABORA. En estos cursos s'inclourà un mòdul específic de gestió ambiental, economia circular, etc. 6.3) Formació específica: Línies nominatives amb universitats de la Comunitat Valenciana per a impulsar l'excel·lència gastronòmica a través del suport i la formació gastronòmica i innovació, així com per a transferir coneixements específics en matèria ambiental i social. Inclou també convenis amb Universitat Politècnica de València i Universitat d'Alacant per a la formació superior del personal de pisos, per a la dignificació del seu treball i una major qualificació, mitjançant cursos dirigits a professionals en actiu que desitgen millorar els seus coneixements en gestió de pisos i pretenguen promocionar internament dins de les seues empreses, o persones desocupades amb experiència prèvia, ampliant les seues oportunitats laborals, així com a persones titulades universitàries i en Formació Professional que pretenguen aconseguir una especialització en este àmbit.. En determinats cursos de caràcter molt tècnic en matèria de seguretat com a prevenció de riscos laborals, manipulador d'aliments, de seguretat per a hotelers en col·laboració amb el cos nacional i autonòmic de policia, de socorrisme, etc. 6.4) Habilitació de Guies turístics: Simplificació de la normativa específica que regula el reglament de la professió de guia de turisme i convocatòries periòdiques de l'examen oficial de guies turístics. 6.5) Concessió de beques: en dependències de Turisme per a contribuir activament a l'especialització tècnica en turisme sostenible i, al mateix temps, facilitar l'accés al món laboral dels joves titulats, enriquint la seua formació amb nous coneixements no sols teòrics sinó sobretot pràctics.

Línia operativa 7 - **COL·LABORACIONS**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☑ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS	 • Meta 4.7: Fomentar l'educació global per al desenvolupament sostenible. • Meta 8.9: Foment del turisme sostenible. • Fiques 12.B: Aconseguir turisme sostenible. • Meta 17.6: Millora del traspàs de tecnologia. • Meta 17.16: Millorar l'Aliança Mundial per al desenvolupament sostenible. • Meta 17.17: Foment d'aliances públic-privades.		

Objectiu

Fomentar la cooperació i coordinació entre els diferents actors públics locals i empresarials, establint estructures de governança que asseguren la participació i el compromís de tots els involucrats.

Descripció

Esta línia operativa es centra en la col·laboració estreta, fomentant la cooperació i coordinació entre els diferents actors i establint estructures de governança que asseguren la participació i el compromís de tots els involucrats.

Es treballarà en dos plans, d'una banda des d'un àmbit nacional; des de projectes i metodologies nacionals fins a accions molt específiques en col·laboració amb agents locals mitjançant convenis de col·laboració que permeten, des de la cessió d'espais fins a accions de comunicació desenrotllades pels destins o marques turístiques que augmenten la visibilitat i l'atractiu de les destinacions turístiques millorant la valorització integral del territori.

Per una altra, participant o impulsant projectes en l'àmbit d'Unió Europea, amb *expertise* i metodologies comunitàries.

Línia operativa 7 - **COL·LABORACIONS**

Programes

7.1) De SICTED al SSTI: El Sistema Integral de Qualitat turística en Destins (SICTED), metodologia de la Secretaria d'Estat de Turisme, està previst que evolucione cap al Sistema Sostenible Turístic Integral (SSTI). Este programa s'orienta a continuar i enfortir els esforços en sensibilització, formació i assistència tècnica dirigits a empreses i destinacions turístiques per a l'homogeneïtzació i l'increment dels seus estàndards de qualitat amb l'objectiu de maximitzar la satisfacció i expectatives del turista en el seu itinerari turístic. Representa una aposta estratègica per uns destins i una oferta turística innovadora i responsable, que no sols enriquisca l'experiència del visitant, sinó que també promoga un desenvolupament turístic equilibrat i sostenible en el territori.

7.2) Pacte per la Sostenibilitat: Programa que busca provocar el compromís de les empreses i destinacions turístiques amb la sostenibilitat en la Comunitat Valenciana. Mitjançant la firma d'un pacte per la sostenibilitat turística i partint del Codi ètic del turisme valencià, este programa fomenta l'adopció d'una sèrie de compromisos continus que busquen incrementar els nivells de responsabilitat i participació en el sector. Una proposta de compromís activa, que porte amb si una responsabilitat de participació mantinguda en el temps.

7.3) Màrqueting col·laboratiu: Convenis i resolucions de concessió directa de subvencions amb associacions sectorials i entitats locals que impulsen actuacions compreses en la filosofia de la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana. Finançament específic per als destins i marques turístiques perquè, des del principi de la governança compartida i la col·laboració, milloren la posada en valor del conjunt de la Comunitat Valenciana des d'una estratègia responsable amb els seus recursos naturals, culturals i socials.

7.4.) Relacions Europees: Creació de sinergies des de l'àmbit internacional, amb la possibilitat i participar, directament o indirectament en projectes o iniciatives que siguen d'interés per al sector turístic de la Comunitat Valenciana, així com col·laborar amb entitats de rellevància en el món del turisme, com ara la OMT o Necstour (Xarxa de regions europees per a un turisme sostenible).

7.5) Cessió d'espais: Convenis amb entitats públiques i empresarials per a la cessió d'espais de la Xarxa de Centres de Turisme (CdTs) com a llocs de trobada per a la generació de xarxes de treball i coneixement amb les quals ajudar al desenvolupament turístic de la Comunitat Valenciana des de la col·laboració.

Línia operativa 8 - **ACCESSIBLES I INCLUSIUS**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☑ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 3.4: Foment de la salut i benestar. • Meta 4.7: Fomentar l'educació global per al desenvolupament sostenible. • Meta 5.1: Posar fi a la discriminació. • Meta 9.C: Augment de l'accés a TIC i Internet. • Meta 10.2: Promoció de la Inclusió social, econòmica i política. • Meta 10.3: Garantir la igualtat d'oportunitats. • Meta 17.17: Foment d'aliances públic-privades.		

Objectiu

Impulsar mesures dirigides al fet que s'identifique la Comunitat Valenciana com una destinació turística més accessible i inclusiu, tant en el vinculat a l'oferta de recursos i destins, com a les empreses i servicis turístics.

Descripció

El programa "Destí accessible i inclusiu" busca promoure l'accessibilitat en les empreses i destinacions turístiques de la Comunitat Valenciana. Facilitar la millora de l'accessibilitat impulsant el desenvolupament de productes i recursos accessibles, i la generació de suports disponibles per a tots.

A més, es busca treballar en l'estructuració i promoció de productes turístics que siguen inclusius i que puguen ser gaudits per qualsevol persona. Inclou la implementació de tecnologies i ferramentes que milloren l'experiència de persones amb discapacitats en les destinacions turístiques.

Així mateix, promou la igualtat de gènere i garantix la seguretat de dones turistes i residents; i continua apostant pel compromís amb la diversitat, implementant mesures que asseguren un entorn inclusiu i segur per a la comunitat LGTBIQ+. Amb iniciatives que fomenten una convivència en harmonia i una oferta turística adaptada als interessos de tots, la Comunitat Valenciana pretén posicionar-se com una destinació turística referent en igualtat, diversitat i seguretat per a tots.

Línea operativa 8 - **ACCESIBLES E INCLUSIVOS**
Programes 8.1. Inserció laboral inclusiva: Convenis amb entitats especialitzades en persones amb síndrome de Down i altres discapacitats intel·lectuals, amb l'objectiu d'oferir formació bàsica en cuina i sala per a possibilitar la seua preparació i inserció laboral en diversos centres de la xarxa de CDTs. 8.2. Impuls a la certificació en accessibilitat: Difusió i impartició de programes formatius on es done a conéixer al sector la norma 21902 turisme i servicis relacionats. Turisme accessible per a tots. Requisits i recomanacions per a la seua futura implantació, i es reconega dins dels models difosos per Qualitur. 8.3. Accessibilitat digital: Foment de l'ús de tecnologia per a l'impuls de l'accessibilitat digital en destins i empreses turístiques. 8.4. Recursos i servicis turístics accessibles: Habilitar equipament i/o instal·lacions en recursos i servicis turístics per a l'ús i gaudi de tots, especialment en les oficines de la Xarxa Tourist Info i habilitant zones de bany accessible per a descans a les platges de la Comunitat Valenciana. 8.5.) Impuls al Turisme inclusiu: Iniciatives que permeten assegurar la igualtat i la convivència segura i adaptada a tots els col·lectius, incloent-hi l'impuls de mesures per al col·lectiuLGTBIQ des de l'àmbit de promoció, en fires i promocions.

Línia operativa 9 - **RECONEIXEMENT**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☑ SOCIAL	☐ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 8.3: Foment de petita i mitjana empresa. • Meta 8.9: Foment del turisme sostenible. • Meta 9.2: Promoció d'indústria inclusiva i sostenible. • Meta 11.4: Protecció del patrimoni cultural i natural. • Meta 12.B: Aconseguir turisme sostenible. • Meta 17.6: Millora del traspàs de tecnologia. • Meta 17.17: Foment d'aliances públic-privades.		

Objectiu

Té com a objectiu posar en valor, d'una banda els recursos i festes turístiques com a patrimoni material i immaterial de la Comunitat Valenciana, i per una altra la bona faena i l'esforç de tant de l'oferta turística com de les destinacions turístiques de la Comunitat Valenciana per a estimular continuar mantenint este compromís amb el turisme sostenible.

Descripció

El programa busca secundar-s'en elreconeixement d'empreses, entitats, destins i professionals que estiguen col·laborant en el desenvolupament turístic sobre la base de principis de sostenibilitat com a part de l'estratègia de sostenibilitat turística

Reconeixements al nostre patrimoni material i immaterial, reconeixement als nostres municipis turístics. Però també, reconeixement a través de Qualitur a l'a posta per la incorporació de solucions tecnològiques, mesures que milloren l'accessibilitat turística, o associades a la posada en valor de productes singulars o a la incorporació de mesures que milloren la gestió ambiental d'empreses i destins. A través de premis turístics en diverses categories, és vol reconéixer l'esforç d'empreses, destins i professionals que treballen durament per fer de la Comunitat Valenciana un territori ric en producte. Accions que no sols celebren la innovació i l'excel·lència en el sector turístic, sinó que també promoguen un desenvolupament més sostenible capaç d'impulsar l'econòmica local i enfortir el teixit social.

Línia operativa 9 - **RECONEIXEMENT**
Programes 9.1. Declaracions oficials: Té com a objectiu preservar i reconéixer els valors d'interés turístic de festes, itineraris, publicacions i obres audiovisuals. Així mateix, consistix en el reconeixement i tramitació de la condició de municipi turístic de la Comunitat Valenciana, atenent a les tres categories que reglamentàriament estan reconegudes (Municipi turístic d'excel·lència, Municipi turístic de rellevància o Municipi turístic de singularitat). 9.2. Qualitur: Programa dirigit a impulsar segells en matèria de qualitat, medi ambient i accessibilitat, reforçant la imatge de l'oferta i els destins de la Comunitat Valenciana que aposten per l'excel·lència i millor contínua garantida amb certificacions per tercera part. 9.3 Premis de Turisme: Publicació del decret que regulen les bases i convocatòries i convocatòria dels Premis Turisme Comunitat Valenciana amb l'objecte reconéixer a aquella persones, empreses o accions que incidisquen de manera positiva en el turisme de la Comunitat Valenciana podent valorar aspectes com la trajectòria turística, com les millors contribucions en el camp de la formació, projectes d'investigació o innovadors, accions de promoció o de comunicació o iniciatives que hagen suposat una clara millora de la competitivitat d'un producte o destinació turística mitjançant l'aplicació de criteris d'excel·lència i sostenibilitat, o relatius a la responsabilitat social empresarial o col·laborativa, inclosos les relatives al turisme inclusiu, etc.

SOSTENIBILITAT AMBIENTAL

Esteeix estratègic incorpora línies operatives dirigides a preservar el mitjà, promovent pràctiques i actituds respectuoses ambientalment, o realitzant estudis i guies de recomanacions orientades a mesurar l'impacte del canvi climàtic i orientar com, si no adaptar-se, mitigar els seus efectes. Accions dirigides a sensibilitzar a turistes i visitants perquè contribuïsquen a minimitzar la seua petjada hídrica i/o de carboni. Una aposta que inclou la gestió interna de Turisme com a organisme compromés amb l'Estratègia de Sostenibilitat i que treballa perquè siga reconeguda mitjançant certificació per tercera part.

Este eix inclou les següents línies d'actuació:

10) Estudis i recomanacions
11) Nous projectes
12) Sense petjada - Sensibilitzem
13) Estratègia de sostenibilitat interna

El eix 3, Sostenibilitat ambiental, s'estima que contribuirà al llarg dels quatre anys en els ODS 6 Aigua neta i sanejament, ODS 8 Treball decent i creixement econòmic, ODS 12 Producció i consum responsable, ODS 13 Acció pel clima, ODS 14 Vida submarina, ODS 15 Vida d'ecosistemes terrestre, ODS 16 Pau, justícia i institucions sòlides i ODS 17 Aliances per a aconseguir els objectius.

Línia operativa 10 - **ESTUDIS I RECOMANACIONS**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☑ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 8.9: Foment del turisme sostenible. • Meta 12.B: Aconseguir turisme sostenible. • Meta 13.1: Enfortiment de la resiliència i adaptació. • Meta 13.2: Incorporació del canvi climàtic en polítiques, estratègies i plans nacionals. • Meta 17.7: Promoció de tecnologies ecològicament racionals.		

Objectiu

Fomentar l'avanç i la transferència del coneixement al sector turístic de la Comunitat Valenciana, facilitant ferramentes, solucions i informes que permeten la sensibilització, conscienciació i presa de decisions adaptades a l'objectiu que es perseguix amb esta estratègia.

Descripció

El programa "Estudis i recomanacions" se centra en la generació d'estudis i informes tècnics que proporcionen coneixement valuós als professionals d'empreses i destinacions turístiques. Estes investigacions abordaren temàtiques crucials com el canvi climàtic, l'eficiència energètica, la petjada de carboni i la petjada hídrica.

Entre altres accions el programa fomenta convenis de col·laboració amb universitats, centres d'investigació o clústers tecnològics turístics, assegurant una base científica sòlida per als estudis.

El treball de transferència d'estos resultats i propostes serà fonamental perquè el sector turístic puga aplicar de manera efectiva les recomanacions o millores identificades.

Programes

10.1) Publicació "El turisme en la Comunitat Valenciana": Anuari compost de 9 quaderns que facilita informació específica sobre els principals indicadors turístics de la Comunitat Valenciana i les seues zones turístiques. Integra dades subministrades per diferents fonts que permeten tindre una visió global de l'evolució del sector, sobre els allotjaments turístics, i l'estat de l'excel·lència turística en la Comunitat Valenciana.

Línia operativa 10 - **ESTUDIS I RECOMANACIONS**
10.2) Estudis sobre canvi climàtic: elaboració i publicació d'estudis sobre l'impacte i evolució del canvi climàtic amb una periodicitat bianual, guies de solucions mitigadores i d'adaptació a aplicar en destins i empreses turístiques que els permeta establir un full de ruta. 10.3) Guies de recomanacions: Elaboració i publicació de manuals que faciliten al sector turístic, a empreses, professionals i destinacions turístiques de la Comunitat Valenciana, solucions que ajuden a desenvolupar una activitat més respectuosa amb el mitjà.

Línia operativa 11 - **NOUS PROJECTES**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☑ AMBIENTAL
ODS y Metes	 Meta 4.4: Augment de les competències per a accedir a l'ocupació Meta 8.4: Millora de la producció i consum eficient i respectuós. Meta 9.B: Desenvolupament de la tecnologia, investigació i innovació. Meta 14.2: Gestió ecosistemes marins i costaners. Meta 12.B: Aconseguir turisme sostenible. Meta 17.6: Millora del traspàs de tecnologia.		
Objectiu Disposar d'una línia on tinga canviada qualsevol projecte innovador en matèria de sostenibilitat ambiental.			
Descripció S'identifiquen dos programes que està previst emprendre, un en matèria d'economia blava i un altre, anomenat xarxes, la metodologia de les quals està per desenvolupar. A més, s'inclou un programa addicional perquè es puguen incloure projectes no contemplats inicialment en la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana 2024-2028.			
Programes 10.1) <u>Turisme blau:</u> Promoure l'expansió de les activitats realitzades en l'entorn marítim o costaner, en un context ecològic, de manera que integre a les poblacions costaneres respectant els seus mitjans tradicionals de vida. Té repercussions en la sostenibilitat i el medi ambient de les zones costaneres, per això, a través del programa "Turisme blau", es treballarà per a posar en valor totes les experiències que permeten el seu gaudi però conservant i utilitzant de manera sostenible els oceans, les mars i els recursos marins.			

Línia operativa 11 - **NOUS PROJECTES**
10.2) Xarxes: projecte centrat en la implantació d'iniciatives de diversa índole en matèria de sostenibilitat ambiental d'aplicació a destins i en servicis turístics que compartisquen indicadors, de manera que es puga mesurar a nivell de comunitat en l'avanç cap a una economia verda. La metodologia serà modular de manera que cada destí, en funció de la seua grandària, característiques i objectius fixats seleccionarà el/els mòduls a implantar (reducció de la petjada de carboni o petjada hídrica, foment de l'economia circular, posada en valor dels recursos, redirecció de fluxos turístics, etc. Els destins, a més haurien de traslladar esta iniciativa a l'oferta turística del seu territori, fer-los partícips per a la consecució del mateix objectiu. 10.3) Altres Projectes: programa que guarda espai amb el compromís d'emprendre altres possibles actuacions en matèria de sostenibilitat ambiental no contemplades fins a la data.

Línia operativa 12 - **SENSE PETJADA. SENSIBILITZEM**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☑ AMBIENTAL
ODS y Metes	 • Meta 6.B: Donar suport a la participació de les comunitats locals. • Meta 8.9: Foment del turisme sostenible • Meta 12.B: Aconseguir turisme sostenible. • Meta 13.3: Millora de l'Educació i sensibilització mediambiental. • Meta 15.1: Assegurar la conservació i ús sostenibles dels ecosistemes. • Meta 17.9: Reforç de capacitats d'implementació ODS.		

Objectiu

Fer partícip a la demanda turística de la Comunitat Valenciana sensibilitzant-la respecte a la potencial petjada que pot generar i ampliar l'àmbit d'acció de la Estratègia de Sostenibilitat de Turisme Comunitat Valenciana.

Descripció

Esta línia operativa va dirigida íntegrament als consumidors del producte turístic, els turista i visitants. Té com a objectiu últim sensibilitzar sobre la necessitat consumir en clau sostenible, respectant els recursos patrimonials i naturals, així com als residents en el nostre territori, els seus costums, tradicions i llengua.

Programes

12.1) Xarxa Tourist Info: Té com a objectiu fomentar la implicació de la demanda en un consum turístic més sostenible a partir de les labors d'informació i sensibilització que desenvolupen les oficines d'informació turística de la Comunitat Valenciana de la Xarxa Tourist Info. Un programa en el qual s'inclou actuacions dirigides a conscienciar als informadors turístics i a facilitar que els espais de la Xarxa es gestionen de forma més sostenible.

Línia operativa 12 - **SENSE PETJADA. SENSIBILITZEM**
12.2) Actitud Sostenible: Desenvolupament de campanyes de comunicació turística sota el paraigua de la sostenibilitat. Creació i desenvolupament d'un eslògan de "Actitud Sostenible", evidenciant el compromís de la Generalitat Valenciana i el sector turístic amb la sostenibilitat, tant a nivell d'eficiència energètica com estalvi d'aigua, preservació i recuperació d'entorns naturals i culturals i turisme inclusiu i social. 12.3) Turista responsable: Per una part contempla disposar d'una calculadora situada en www.comunitatvalenciana.com que amb indicadors facilitats pels turistes que consulten la web (nombre de pernoctacions, modalitat de transport, etc) coneguen la petjada turística, tant de carboni com hídrica, que poden generar. Esta mesura es combinarà amb l'elaboració i publicació de recomanacions i/o disseny de solucions tecnològiques per a fomentar actituds respectuoses dels turistes allotjats en la Comunitat Valenciana. 12.4) Compromesos: participació en determinats projectes socials i/o ambientals en col·laboració amb determinats organismes permetent a turistes residents seleccionar les seues prioritats.

Línia operativa 13 - **ESTRATÈGIA INTERNA**			
Eix	☐ ECONÒMIC	☐ SOCIAL	☑ AMBIENTAL
ODS y Metes	 Meta 8.9: Foment del turisme sostenible. Meta 12.1 Aplicació d'un marc de consum i producció sostenible. Meta 13.1: Enfortiment de la resiliència i adaptació. Meta 16.6: Creació d'institucions eficaces i transparents. Meta 16.7: Foment de la participació ciutadana.		

Objectiu

Garantir l'execució de l'Estratègia de sostenibilitat de Turisme a través de la certificació per tercera part, símbol del compromís de la Generalitat per la sostenibilitat en el sector turístic i implantar actuacions de caràcter ambiental dins de l'operativa de Turisme Comunitat Valenciana.

Descripció

La línia operativa 13 reflectix el ferm compromís del destí Comunitat Valenciana amb la sostenibilitat mitjançant la execució gradual de la Estratègia de Sostenibilitat 2024-2028 a través dels seus corresponents plans operatius anuals i la certificació com a garantia d'això després d'avaluació per tercera part.

Inclou des d'actuacions destinades a garantir el compliment dels objectius i la recopilació d'indicadors clau, com l'elaboració de procediments interns o millora d'instal·lacions propietat de Turisme.

Línia operativa 13 - **ESTRATÈGIA INTERNA**
Programes 13.1. Estratègia de sostenibilitat: Elaboració d'un pla operatiu de sostenibilitat amb caràcter anual que arreplegue les actuacions a desenvolupar conforme el que s'establix en l'Estratègia de sostenibilitat 24-28. La seua execució es mesurarà a través dels indicadors prèviament fixats i es reportarà a través d'una memòria de sostenibilitat anual. Amb caràcter anual es revisarà el sistema de gestió de la sostenibilitat per la direcció, la qual inclourà l'avaluació de les oportunitats de millora i la necessitat si escau de fer canvis en esta estratègia, i el resultat de la qual donarà lloc al reporte extern en matèria de sostenibilitat. Per a assegurar la veracitat i transparència del procés, s'auditarà el mateix sota un referencial de ODS per l'entitat AENOR. 13.2. Gestió sostenible: programa dirigit a generar directrius de caràcter intern a l'organització que afecten els diferents àrees amb implicacions en sostenibilitat ambiental i social, quedant arreplegades de manera documental. 13.3) Infraestructures: Execució de les obres i actuacions de millora en matèria de sostenibilitat ambiental i social en les instal·lacions i edificis propietat de Turisme Comunitat Valenciana en els quals es transferix coneixement, incloent si cap, punts de recàrrega de vehicles elèctrics PCVE.

7

SEGUIMENT DE L'ESTRATÈGIA DE SOSTENIBILITAT

SEGUIMENT DE L'ESTRATÈGIA DE SOSTENIBILITAT

El mesurament de l'execució de l'Estratègia de Sostenibilitat i la seua contribució als ODS es realitzarà de manera progressiva a través dels corresponents plans operatius de sostenibilitat i l'evidència dels seus compliment descrita en les corresponents Memòries de Sostenibilitat anuals.

Els indicadors de seguiment van associats als programes descrits en els Plans Operatius; en la mesura que siga possible s'assignarà com a mínim un indicador per programa i, en el cas de no ser viable, s'analitzarà i reportarà el grau d'execució del mateix respecte al que estava planificat.

En el procés d'elaboració de cadascun dels plans anuals i, atesos els programes a desenvolupar, es farà un exercici de reflexió per a poder mantindre els indicadors assignats en anys anteriors (partint de l'anualitat 2024), de manera que es puga disposar de dades històriques.

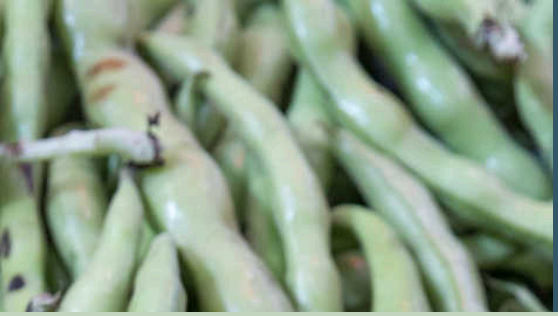

8

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

Organización Mundial del Turismo. (n.d.). *Código Ético Mundial para el Turismo*. Recuperado de https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism

Naciones Unidas. (2015). *Transformar nuestro mundo: La Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible*. Recuperado de https://sdgs.un.org/2030agenda

Naciones Unidas. (n.d.). *Objectius de Desarrollo Sostenible*. Recuperado de https://sdgs.un.org/goals

Naciones Unidas. (2015). *Acuerdo de París*. Recuperado de https://unfccc.int/process-and-meetings/the-paris-agreement/the-paris-agreement

Ministerio de Hacienda. (n.d.). *Plan de Recuperación, Transformación y Resiliencia*. Recuperado de https://www.fondoseuropeos.hacienda.gob.es/sitios/dgpmrr/es-es/paginas/plan.aspx

Ministerio de Industria, Comercio y Turismo. (n.d.). *Estrategia de Turismo Sostenible*. Recuperado de https://turismo.gob.es/es-es/estrategia-turismo-sostenible/paginas/index.aspx

Ministerio de Industria, Comercio y Turismo. (n.d.). *Estrategia de Sostenibilidad Turística en Destinos*. Recuperado de https://turismo.gob.es/es-es/Novedades/Documents/0Estrategia_Sostenibilidad_Turistica_Destinos.pdf

Comisión Europea. (2019). *Pacto Verde Europeo*. Recuperado de https://ec.europa.eu/green-deal

Comisión Europea. (2020). *Plan de Acción sobre la Economía Circular*. Recuperado de https://ec.europa.eu/environment/circular-economy

Consejo Europeo. (2020). Next Generation EU. Recuperado de https://www.consilium.europa.eu/en/policies/eu-recovery-plan

Pacto Mundial. (n.d.). Objectius de Desarrollo Sostenible (ODS). Recuperado de https://www.unglobalcompact.org/sdgs

Unión Europea. (2024). Directiva sobre diligencia debida de las empresas en materia de sostenibilidad (CSDDD). Recuperado de https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020PC0458

Unión Europea. (n.d.). Certificaciones ecológicas para hoteles y destinos turísticos. Recuperado de https://www.ecolabel.eu/en/tourism

Naciones Unidas. (2015). Transformar nuestro mundo: La Agenda 2030 para el Desarrollo Sostenible. Recuperado de https://sdgs.un.org/2030agenda

Organización Mundial del Turismo. (n.d.). *Código Ético Mundial para el Turismo*. Recuperado de https://www.unwto.org/global-code-of-ethics-for-tourism

Generalitat Valenciana. (n.d.). *Libro Blanco para una política turística en Comunitat Valenciana*. Recuperado de https://www.turisme.gva.es/es/libro-blanco

Generalitat Valenciana. (2018). *Ley 15/2018 de Turismo, Ocio y Hospitalidad de la Comunitat Valenciana*. Recuperado de https://www.dogv.gva.es/es/eli/es-va/l/2018/06/07/15

Naciones Unidas. (n.d.). *Pacto Mundial de las Naciones Unidas*. Recuperado de https://www.unglobalcompact.org/

Turisme Comunitat Valenciana. (n.d.). *Qualitur*. Recuperado de https://www.turisme.gva.es/es/web/qualitur/

Gobierno de España. (s.f.). *Metes de los objetivos de desarrollo sostenible*. Agenda 2030.

Generalitat Valenciana. (2022). *Ley 6/2022, de 5 de diciembre, del cambio climático y la transición ecológica de la Comunitat Valenciana. Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*. Recuperado de https://dogv.gva.es/

Generalitat Valenciana. (2022). *Decreto 200/2022. Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*. Recuperado de https://dogv.gva.es/

Generalitat Valenciana. (2023). *Agenda 2030 de la Generalitat Valenciana*. Recuperado de https://cooperaciovalenciana.gva.es/es/agenda-2030

Juan Ignacio Pulido-Fernández, Yaiza López-Sánchez (Abril 2014). *La cadena de valor del destino como herramienta innovadora para el análisis de la sostenibilidad de las políticas turísticas. El caso de España.*

ACTITUD

SOSTENIBLE

COMUNITAT VALENCIANA